

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Молодий Комунар

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 6 грудня
1939 року

№ 44 (4019)

СУБОТА

29

ЖОВТНЯ 1988 р.

Ціна 8 коп.

ДО 70-РІЧЧЯ ВЛКСМ

Київський композитор С. Биков написав кантату на вірші кіровоградського поета В. Гончаренка. Автори свій твір присвятили світлій пам'яті юних месників комсомольської підпільної організації «Спартак» села Красногірки Голованівського району, які загинули від рук гестапо в 1943-му році. Командиром бойового загону був комсомолец Михайло Громовий.

КАНТАТА

Музика Станіслава БИКОВА
Слова Валерія ГОНЧАРЕНКА

РАНОК
Хор

Шість куль пролетіло, спіткнулася сьома,
(Був ранок і вибалох. Сонце і спомин).
Шість куль засвітилось, а сьома зчорніла.
(Ранкова година та й вся звечоріла).
Шість куль проспівали, а сьома мовчала.
(Ой біла сорочка червоною стала!)
Як падали, падали один за одним.
(Так падають промені в воду холодну).
Як падали, падали, світоньку, світе.
(Так падають з дерева зрубані віти).
Як падали, падали юні, суворі.
(Так падають зорі, негаснучі зорі).

КОЛІСНИКОВА
Солістка

Не гриміть, колеса,
Не скрипи, фургон,
Супокою плеса —
Іхній вічний сон.
Не гапуйте, співи,
Яворових крон,
Не порушне диво —
Іхній вічний сон.
Вечір зорі плавить,
Гранить грані грон.
Невисипуца пам'ять —
Іхній вічний сон.
Серце ніч бездонна
Не візьме в полон.
Спогаду безсоння —
Іхній вічний сон.

Хор

Вони зараз не сплять під могильними плитами.
У відлунні доріг їм прихід наш болітиме.
Криком птаха піднятого, нагло зірваним
Цвітом
Неймовірного, людоньки, сорок першого
літа!

МОНОЛОГ МИХАЙЛА ГРОВОГО
Соліст

Синій вітер у шапці мій не ночує.
Будуть квіти до мене у гості ходити.
Ви гадаєте, справді, що я не почую,
Як заплаче вночі мати, горем убита?
Сиві грудні, неначе лелеки незрячі,
Облетіли мій травень, що вклався муаром.
Ви гадаєте, справді, що я вже не бачу
Світле небо у стягах червоних і ярих.
Проросту молодий,
Наче вруна зелені.
Я навіки живий
У піснях і знаменах.
Здрастуй, друже юнний,
Грає ранок загравою.
Не роки, а віки
Стануть нашою славою.
Комсомоле, я твій
На будовах висоних.
Здрастуй, день молодий!
Здрастуй, день світлооний!

НАЙБІЛЬШЕ ПРАВО
Соліст

Хай минуле — розбите вікно.
Не засклинай його ранішній зірці.
Все одно, все одно, все одно
Я не вірю у смерть красногірців!
Не розвіять ні часом, ні сном
Спогад зболенний, спогад жорстокий.
Все одно, все одно, все одно
Я горю спартаківців крон.
Вже травневим зеленим вином
Захмеліли лани і діброви.
Все одно, все одно, все одно
Кров спартаківців є в моїй крові.
Хай минулого чорного дно
Ледь освітлює пам'яті ватра.
Все одно, все одно, все одно
Наше завтра і їхнє це завтра.
Хор
В груди спомини б'ють, ніби промені прямо,
Прямо в серце важке. Найгостріші багнети.
Є У СВІТІ НАЙБІЛЬШЕ ПРАВО:
ЗА БАТЬКІВЩИНУ ВМЕРТИ.
Не ламай своїх рун у пожежі заграви,
Мамо, мамо, навіки у травні чи серпні.
Є У СВІТІ НАЙБІЛЬШЕ ПРАВО:
ЗА БАТЬКІВЩИНУ ВМЕРТИ.

ВЛКСМ І ПЕРЕБУДОВА

Експрес-анкета «Молодого комунара»

Сьогоднішня анкета «МК» присвячена 70-річчю ювілею Ленінської Спілки. Але запитання, на які ми попросили відповісти представників різних соціальних груп молоді, — робітника і комсомольського працівника, письменника і працівника сфери обслуговування, журналіста і студента — навряд чи спону-

катимуть просто до розмов про славне минуле ВЛКСМ, до ювілейних спогадів. Скоріше навпаки — критично оцінюючи діяльність Спілки, наші кореспонденти намагаються заглянути в майбутнє.

Отже, запитання експрес-анкети:

1. «Щоб брати активну участь у перебудові суспільства, комсомол повинен сам перебудуватися», — було сказано у Звіт-

ній доповіді Центрального Комітету ВЛКСМ XX з'їзду комсомолу. Як перебудовуєшся ти, товаришу? Що дав комсомол тобі?

2. На XX з'їзді ВЛКСМ прозвучало формулювання: «Все, що цікавить, хвилює і турбує молодь, і є справою комсомолу». Трива-

лий час ми забували цю просту істину. Що, на твій погляд, потрібно зробити, аби підвищити авторитет Спілки?

ПОВІДОМЛЯЄ ДЕРЖКОМСТАТ УРСР

У січні-вересні 1988 року в республіці забезпечено підвищення темпів економічного зростання, насамперед за рахунок інтенсивних факторів, говориться в повідомленні Держкомстату УРСР «Про соціально-економічний розвиток УРСР за дев'ять місяців 1988 року». Вироблений національний дохід порівняно з відповідним періодом минулого року збільшився на 4,1 процента, що вище від планових завдань на нинішній рік, продуктивність суспільної праці зросла на 4,9 процента, весь приріст національного доходу одержано за рахунок зростання продуктивності суспільної праці. Перевиконано планові завдання по прибутку та інших нагромадженнях.

Разом з тим на окремих ділянках економіки зберігається напруженість. Не виконаний план роздрібного товарообороту. Грошові доходи населення не повністю забезпечувалися товарами і послугами. Гострою залишається проблема задоволення попиту населення на дешеві вироби, випуск яких скоротився. Фінансовий стан багатьох підприємств і організацій залишається нестабільним.

План прибутку перевищено на 9,5 процента, понад план його одержано 2,2 мільярда карбованців. Із завданнями справилися всі міністерства і відомства республіки, крім Держкомнафтопродукту УРСР.

Міністерства, відомства, підприємства і організації республіки активізували економічне співробітництво з зарубіжними країнами. Продукція на експорт поставлялась більш як у 120 країн світу. В прямих виробничих зв'язках з підприємствами та організаціями зарубіжних країн брали участь 140 підприємств, організацій і господарств.

На розвиток матеріальної бази соціально-культурної сфери додатково до завдання п'ятирічки виділено 1,5 мільярда карбованців державних капітальних вкладень. Здійснюється комплекс заходів щодо поліпшення постачання населення продовольства, промислових товарів, розвитку торгівлі і сфери послуг.

Зростання заробітної плати в промисловості, будівництві та інших виробничих галузях випереджало підвищення продуктивності праці. Нерідко зростання заробітної плати не пов'язувалося з кінцевими результатами, мали місце випадки виплат за невиконані обсяги робіт.

У січні-вересні випуск товарів народного споживання (без алкогольних напоїв) становив 44 мільярди карбованців (у роздрібних цінах) і збільшився порівняно з відповідним періодом минулого року на 5 процентів. Виробництво продовольчих товарів народногосподарського споживання зросло порівняно з відповідним пе-

ріодом минулого року на 9 процентів. Разом з тим кожне восьме підприємство не справляється із завданнями по випуску товарів народного споживання. Зберігається відставання у виробництві телевізорів, радіоприймачів, пристроїв, магнітофонів, мотоциклів, електрорішососів.

Роздрібний товарооборот державної і кооперативної торгівлі становив у січні-вересні 46,2 мільярда карбованців і був вищим, ніж у тому ж періоді 1987 року на 2,7 мільярда карбованців.

Незважаючи на зростання обсягів продажу, гострою залишається проблема забезпечення населення багатьма продуктами харчування, особливо м'ясом. Не задовольняється попит населення на кондитерські вироби, гостродефіцитними стали практично всі їх види. Ціни колгоспного ринку на продукти харчування зросли порівняно з відповідним періодом минулого року.

Обсяг платних послуг, наданих населенню, становив 6,2 мільярда карбованців і збільшився порівняно з відповідним періодом минулого року на 728 мільйонів карбованців. План їх реалізації виконали всі області.

У січні-вересні за рахунок державних централізованих капітальних вкладень і коштів підприємств та організацій зведено в експлуатацію 6,8 мільйона квад-

ратних метрів загальної площі жилих будинків, що забезпечило виконання встановленого плану. Перевиконано плани введення в експлуатацію загальноосвітніх шкіл, лікарень та амбулаторно-поліклінічних закладів.

За даними судової статистики, в періоді, що минув, збереглася тенденція скорочення кількості застуджених, яка намітилась в останні роки. Порівняно з відповідним періодом минулого року на чверть зменшилась кількість засуджених за хуліганство, майже на 20 процентів — за розкрадання державного або громадського майна, на 5 процентів — за порушення правил безпеки руху громадського транспорту, що спричинили тяжкі наслідки. Кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за правопорушення, пов'язані з наркотиками, зменшилась у 2,5 раза.

Виробництво промислової продукції зросло на 4,4 процента, у тому числі предметів споживання (група «Б») — на 5,6 процента, засобів виробництва (група «А») — на 4 проценти. Продуктивність праці в січні-вересні підвищилась на 5,6 процента. Весь приріст продукції забезпечений за рахунок підвищення продуктивності праці при абсолютному скороченні чисельності працівників.

Сільськогосподарські підприємства завершують зби-

рання врожаю. Зернових культур (без кукурудзи) зібрано на 13,2 мільйона гектарів. Державі продано 16,4 мільйона тонн хліба. Порівняно з відповідним періодом минулого року зросли закупки соняшнику, плодів і ягід, а цукрових буряків, картоплі, овочів, баштанних культур та винограду скоротились. Менше закуплено картоплі й овочів у 17 областях республіки.

Сівбу озимих на зерно і зелений корм проведено в основному, в оптимальні строки на площі 9,8 мільйона гектарів, що більше плану і минулого року.

Закупки продуктів тваринництва в усіх категоріях господарств становили: худоба і птиця (у живій вазі) — 3,6 мільйона тонн; молоко — 14,4 мільйона тонн, яєць — 8,5 мільярда штук.

Капітальні вкладення на розвиток агропромислового комплексу (включаючи галузі, які забезпечують сільське господарство засобами виробництва) за рахунок усіх джерел фінансування становили 6,2 мільярда карбованців, або 34 проценти їх загального обсягу по народному господарству.

За 9 місяців введено в дію основних фондів за рахунок державних централізованих капітальних вкладень і коштів підприємств на 10,9 мільярда карбованців. Державних централізованих капітальних вкладень освоєно на 9,6 мільярда карбованців. Підприємствами та організаціями використано власних коштів у розмірі 5,8 мільярда карбо-

ванців, їх частка в загальному обсязі капітальних вкладень по народному господарству становила 38 процентів. Однак ліміти державних капітальних вкладень у січні-вересні не освоєні як у цілому по народному господарству, так і по більшості міністерств і відомств. На технічне переозброєння і реконструкцію діючого виробництва направлено 4,2 мільярда карбованців державних капі-

тальних вкладень, що на 5 процентів більше, ніж за відповідний період минулого року. Власні кошти підприємств та організацій у загальному обсязі капітальних вкладень становили 70 процентів. Разом з тим з відставанням здійснюється будівництво пускових об'єктів. Не забезпечили виконання плану за пусковою програмою будівельно-монтажні організації більшості міністерств і відомств.

Завдання по відправленню вантажів виконано всіма видами транспорту. Підприємствами зв'язку за дев'ять місяців надано послуг населенню на 472 мільйони карбованців (102 проценти до плану).

Підсумки соціально-економічного розвитку республіки за дев'ять місяців нинішнього року показують, що в четвертому кварталі трудовим колективам необхідно нарощувати зусилля в роботі по забезпеченню виконання планових завдань 1988 року.

(РАТАУ).

інформація

ВІТАЄМО
ЛАУРЕАТІВ!

Напередодні 70-річчя ВЛКСМ комісією по присудженню обласної комсомольської премії імені Юрія Яновського було визначено лауреатів.

Ними стали в ГАЛУЗІ ХОРЕОГРАФІЇ І ТАНЦЮВАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА:

— зразковий дитячий хореографічний ансамбль «В гостях у казки» СШ № 10 підліткового клубу профкому Кіровоградського чавунолварного заводу;

— жіночий народний самодіяльний вокально-інструментальний ансамбль «Гарний настрій» СПТУ-14 обласного центру;

— зразковий дитячий ансамбль «Ятранчик» кіровоградського заводу «Гідросила»;

— міський молодіжний клуб «Олімпія».

В ГАЛУЗІ ЛІТЕРАТУРИ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ:

— Василь ГРИБ, фотокореспондент газети «Молодий комунар».

Леонід ПОЛЯКОВ,

МОНТАЖНИК
РАДІОПАРАТУРИ
ЦЕХУ МЕХАНІЗАЦІЇ І АВТОМАТИЗАЦІЇ
ОЛЕКСАНДРІЙСЬКОГО ЕЛЕКТРОМЕХАНІЧНОГО ЗАВОДУ.

1. Буквально недавно відбулися звітні-виборні збори нашої цехової комсомольської організації, на яких мою роботу як комсомольського секретаря визнали незадовільною.

І на перший погляд від комсомолу мені наостанок (я молодий комуніст) дістались самі неприємності. Але на запитання, що ме-

ні дав комсомол, я відповім так: найбільше він мені дав саме під час секретарювання.

І це пояснюється не тільки тим, що комсомол на відміну від рядового комсомольця, занурюється в гущу життя Спільни (хоча ця істотна різниця між рядовим і «уповноваженим» членом ВЛКСМ важко назвати правильною). Справа ще в тому, що зараз люди хоч перестали мовчати — на згаданих зборах заводському комітету комсомолу влетіло по перше число.

Як можуть «організувати» в армії? Шинкують уряд і строем заганають на комсомольські збори. А який толк від таких зборів? Ось це, на мою думку, і причина причин: ми не бачимо ефекту від діяльності комсомолу. Так і на нашому заводі: майже жодної справи неможливо зробити без допомоги адміністрації чи профкому. Наприклад, цього літа хотіли організувати виїзд

комсомольців на турбази (іх у нас дві), але профком так і не спромігся за літо виділити автобуса.

2. Сьогодні становище міняється — наразі ми зрозуміли, що для виховання підрастаючого покоління теж потрібні гроші. Але тепер непокоїть інше: брак самостійності може зіграти свою роль. Наприклад, у нас на заводі багато хто обурюється — комсомольці одного лише цеху відправилися в подорож у Молдавію, а інші про це не віділи ні сном, ні духом. А чому б, щоб не було вселяких чуток, не зробити головним призом у соцзмаганні (про малу дівість ми так багато говоримо) саме поїздку до Дніпропетровська чи до Києва?

ДНЮ НАРОДЖЕННЯ
ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

Вечір, присвячений 70-річчю ВЛКСМ, відбувся в читальном залі науково-технічної бібліотеки Кіровоградського вищого льотного училища цивільної авіації. Четверокурсники факультету навігації

В. Тюлькін, С. Шаровський, Ю. Кучерявий, К. Крикун та Ю. Костюсов розповіли про маловідомі факти з історії комсомолу, згадали роки сталінських репресій і страчних комсомольських ватажків. Про тридцять років згадав і ветеран комсомолу, ветеран Аерофлоту, заслужений пілот СРСР І. С. Погоєлов.

Сторінка за сторінкою історії комсомолу... День сьогоднішній. Афганістан, Є серед нурстатів училища і живі свідки афганських подій. В. Лещов, нагороджений орденом Червоної зірки, А. О. Малинко заспівав пісню, народжену на афганській землі.

Наш кор.

КОРОТКО

Перед початком фіналу огляду-конкурсу комсомольського активу СПТУ міста пройшов ярмарок солідарності, кошти від якого перераховано на будівництво пам'ятника воїнам-інтернаціоналістам усіх полонів. Особливо активну участь у ярмарку взяли представники СПТУ № 15.

Жюрі огляду першості присудило команді СПТУ № 6, друге і третє місця поділили між собою фіналісти з СПТУ №№ 2 і 15.

Наш кор.

Відкривається нова літературна студія

ПРИ ОБЛАСНОМУ ПАЛАЦІ ПІОНЕРІВ ВІДКРИВАЄТЬСЯ ЛІТЕРАТУРНА СТУДІЯ ДЛЯ УЧНІВ ШКІЛ ТА ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ УЧИЛИЩ КІРОВОГРАДА.

Якщо ви пишете вірші, оповідання, гуморески або лише виношуєте свої майбутні літературні твори, приходьте до нашої студії.

Заняття провадитимуться щонеділі.

ПЕРШЕ ЗАСІДАННЯ СТУДІЇ ВІДБУДЕТЬСЯ ШОСТОГО ЛИСТОПАДА О 12 ГОДИНІ У ПРИМІЩЕННІ ПАЛАЦУ ПІОНЕРІВ.

першим секретарем Бобринецького райкому ЛКСМУ.

Пленум звільнив від обов'язків члена бюро обкому комсомолу Т. ПРУЖИНУ в зв'язку з виїздом за межі області. Від обов'язків члена бюро обкому комсомолу звільнено О. СНИЖКА у зв'язку з переводом його на роботу заступником генерального директора виробничого об'єднання навчальних закладів і господарств Держагропрому УРСР.

Пленум обрав членами бюро обкому комсомолу старшу піонервожату Користівської СШ імені А. Гайдара Олександрійського району В. АЛЕКСЕЄВУ і першого секретаря Долинського райкому комсомолу С. ІВАЩЕНКА.

У роботі пленуму обкому ЛКСМУ взяла участь і виступила секретар обкому Компартії України С. М. ШАПІКІНА.

(Звіт про пленум обкому комсомолу буде опубліковано).

Пленум обкому ЛКСМ України

Відбувся пленум обкому комсомолу, який розглянув такі питання:

1. Про завдання комітетів комсомолу області по виконанню постанови бюро обкому Компартії України «Про організаційну роботу обкому комсомолу по перебудові ідейно-морального, інтернаціонального і патріотичного виховання молоді у відповідності з вимогами XXVII з'їзду КПРС і XX з'їзду ВЛКСМ».

2. Організаційні питання.

У першому питанні з доповіддю виступив перший секретар обкому ЛКСМУ П. Малий.

В обговоренні доповіді взяли участь: В. ЩЕРБАНЬ — другий секретар Олександрійського міськомкомсомолу, В. БОЛГАРИН — помічник начальника політвідділу управління внутрішніх справ обласного по комсомольській роботі, В. ТИШКУС — курсант Кіровоградського вищого льотного училища цивільної

авіації, Ю. УСТИНОВСЬКИЙ — перший секретар Ленінського райкому комсомолу м. Кіровограда, М. ПЕРЕПЕЛИЦЯ — заступник завідувача відділом комсомольських організацій ЦК ЛКСМ України, Ю. СЕРДЮЧЕНКО — редактор газети «Молодий комунар», І. СУНЦОВ — підземний електрослюсар шахти імені Ленінського комсомолу виробничого об'єднання «Олександрівугілля», голова обласної ради воїнів-інтернаціоналістів, М. М. ФОМЕНКО — обласний військовий комісар, В. ТОКАРЕВ — військовослужбовець.

Пленум прийняв по першому питанню постанову. Пленум розглянув організаційні питання.

У зв'язку з направленням на роботу в органи Держбезпеки СРСР пленум затвердив рішення бюро обкому комсомолу про звільнення В. ІВАНОВА від обов'язків другого секретаря обкому ЛКСМУ. Пленум обрав другим секретарем і членом бюро обкому комсомолу М. ПАЛАДІЯ, який працював

ЧАС ДІЯТИ!

БІЛЯ витоків комсомолу стояв В. І. Ленін. Вся історія нашої Спілки пов'язана з його іменем. Шлях комсомолу починався в ті роки, коли Ленін і керівники партії більшовиків залучали на бік революції тисячі молодих борців. І першою віхою на цьому шляху став день 29 жовтня 1918 року, коли в Москві І з'їзд РКСМ оголосив про створення комсомолу.

Комуністичну спілку молоді в нашому краї було створено менше, ніж через півроку — 19 березня 1919 року. Активними учасниками цієї роботи були товариші Наумов, Людмила, Вишняков, Островський та інші.

Міський комітет Комуністичної спілки молоді складався тоді з двох відділів: по охороні праці і по проведенню політико-виховної роботи (зверніть увагу на ці факти, до них ми ще обов'язково повернемося). Знаходився комітет в будинку на розі вулиць Петрівської та Інгульської (нині вулиці Шевченка і Калініна), його члени працювали у вихідні дні з 9 до 21 години, а в будні — після роботи, оскільки були зайняті на виробництві...

Скупі факти далекого минулого. Небагато знаємо ми про ті дні. Річ у тім, що справжньої історії обласної комсомольської організації, яка б повно й об'єктивно відображала всі етапи її діяльності, ще й досі не написано (на останньому пленумі обкому ЛКСМУ цю роботу вирішено розпочати). Але одне можна сказати точно: молоді нашого краю були активним учасником процесів, характерних для того бурхливого часу.

Боротьба з бандитизмом. Комсомольці вдень працювали, а вночі чергували в частинах особливого призначення. У 1920 році в ознаменування загибелі Знам'янського лісі, де було розгромлено банду Загороднього, воякам вояків Андрій Олейников. На початку 1944 року генерал А. І. Олейников на чолі дивізії гromив в тих місцях німецько-фашистських загони.

Ліквідація безграмотності. допомога дітям-безпритульним, самовіддана праця на фабриках і заводах, ла-

Велика Вітчизняна війна. Вже в перші її дні близько 15 тисяч комсомольців області пішли на фронт. До 2 липня 1941 року у військомати надійшло 2398 заяв від добровольців, із них 1113 — від молодих жінок.

А ось ще один факт: серед 136 Героїв Радянського Союзу, уродженців Кіровоградщини, понад половина — члени ВЛКСМ і вихованці Ленінського комсомолу.

Після Перемоги кровною справою комсомольських організацій була відбудова міст і сіл, підприємств промисловості і транспорту. Обком комсомолу оголосив ударними об'єктами за-

вод «Червона зірка», шахти і вуглерозізи Олександрійського буровугільного басейну, Знам'янський і Помічянський залізничні вузли, на які було послано понад 2 тисячі добровольців.

Багато було зроблено молоддю для відбудови Кіровограда. Міський комітет комсомолу став справжнім ударним штабом, де оперативно вирішувалися найскладніші виробничі питання. У недільні дні комсомольці відпрацювали на відновленні виробничих потужностей заводу «Червона зірка» понад 20 тисяч годин.

Добрі справи були й на рахунок наступних комсомольських поколінь. Але наростали й негативні тенденції: ліній, соціальна апатія, відхід комсомольських організацій від вирішення молодіжних проблем, захисту інтересів членів Спілки. Натомість процвітали рапортomanія, захоплення всілякими заходами. Слова все частіше розходилися з ділом, і, як наслідок, підірвався авторитет комсомолу, збільшувався розрив між зростаючими інтересами і запитаними юнаків і дівчат та обмеженістю комсомольських організацій в їх задоволенні. Власне, про ті роки, що охарактеризовані як застійні, сказано й написане немало. Хотілося б лише наголосити на одному: негативні тенденції, про які йшла мова, не з'явилися самі собою. Вони — наслідок від усього суспільства, де за повсякденною суетою, позначеною діловитістю ховалися бездіяльність, боязнь правдивого аналізу стану справ, ризику перемін.

Вони, ті переміни, прийшли до нас після квітневого (1985 р.) Пленуму ЦК КПРС. Люди, тим паче молоді, комсомольці, повірили в грандіозну справу, розпочату партією. Позірили, але й зрозуміли: перехід від старого до нового ніколи не дається просто. «Вся складність політики і все мистецтво політики полягає в тому, щоб врахувати своєрідність завдань такого переходу», — нагадував В. І. Ленін. Це особливо важливо, якщо треба перевести всю країну на інші рейки, перебудувати весь господарський механізм.

Для комсомолу етапного подію став XX з'їзд ВЛКСМ. Творчий потенціал, закладений в прийнятих рішеннях, ще належить в повному обсязі оцінити і привести в дію. Без зайвого поспіху, без компанійщини, характерної для недалекого минулого. Але час, який ми переживаємо, революційному стрімкий. Важливість проблем, що стоять перед комсомолом, не дає права на зволікання.

Як же найбільш характерна риса післяз'їздового періоду? Вона, на мій погляд, полягає в тому, що ми живемо в умовах інтенсивної перебудови всього життя радянського суспільства, в умовах прискорення соціально-економічного розвитку країни. Змінюється стиль нашого життя, спосіб мислення. Молодь має все більший простір для са-

мостійності, вона зиховується реальними справами і довіряє їм. Саме в цьому полягає суть партійного керівництва комсомолом, в нових умовах. «Комсомольцям, юнакам і дівчатам, — наголосив у промові на XX з'їзді ВЛКСМ Генеральний секретар ЦК КПРС М. С. Горбачов, — не треба брати все на віру. Треба вникати в суть перемін, зрозуміти, що означають вони для молодого покоління і для всього суспільства. Тільки таке розуміння — розуміння глибини, масштабності і новизни перемін, пов'язаних з перебудовою, стане справжнім, живим стимулом творчої праці, допоможе мати чітке уявлення про власне місце, про свою роль на одному з найвідповідальніших етапів нашої держави».

У чому ж вони, ці завдання комсомолу, які направи його діяльності можна сьогодні назвати пріоритетними?

На долю нашого покоління випало брати участь у небаченій за масштабами модернізації економіки, осучасненні на організаційному рівні НТР з перевагами соціалізму. Однак форми, які добре зарекомендували себе в минулому, — комсомольсько-молодіжні колективи, студентські загони, ударне будівництво — не сумуть на собі знак екстенсивного розвитку економіки, так званий «лозунговий» підхід до вирішення народногосподарських завдань. На зміну їм повинні прийти нові форми роботи, які б дали юнакам і дівчатам реальну можливість застосувати свої здібності і знання, утвердитися в суспільстві. Без сумніву, одна з таких форм створення госпрозрахункових центрів НТТМ, об'єднаних в єдину суспільно-державну систему науково-технічної творчості молоді. Два таких центри створені і в нашій області — в Кіровограді та Олександрії. Перші результати їхньої діяльності дають підстави для оптимізму: скажімо, Кіровоградський центр НТТМ «Ефект» вже підписав договори на виконання важливих господарських розробок на суму понад 300 тисяч карбованців. Частина з них вже реалізовано.

Однак все ще слабо працюють координаційні ради НТТМ на місцях, не закінчено й формування фондів центрів. Хотілося б побачити їм звертати більше уваги на розробки, пов'язані з вирішенням молодіжних проблем.

Справа комітетів комсомолу — стояти на варті соціальної впевненості молоді, турбуватися про захист її інтересів (загадайте хоча б комісії, які діяли на зорі діяльності нашої Спілки). Насамперед, це вирішення житлової проблеми — як в місті, так і в селі. Певні зрушення в цьому плані є в нашому місті. Зда-

но в експлуатацію перший будинок МЖК, закладено другий. Ведуться роботи в сільському молодіжному житловому комплексі, що в Бобринецькому районі.

Перші кроки робить МЖК воїнів-інтернаціоналістів. Та слід визнати, що проблем у цій справі більше, ніж реальних здобутків. У нас все ще немає чіткої соціальної програми розвитку МЖК, час подумати й про створення при молодіжних житлових комплексах підприємств по випуску товарів народного вжитку. Це дасть можливість молоді заробляти частину коштів на ведення будівництва.

Думаю, не помилюся, сказавши, що одна з найхарактерніших рис сьогодення — перехід колективів на нові умови господарювання. Підприємства, самокупність і самофінансування — ці терміни сьогодні у всіх на устах. Комсомольські організації області теж відносять цю справу до пріоритетних. Нині діє немало госпрозрахункових колективів на підприємствах і в організаціях, молоді сміливо береться за оренду. Однак, це тільки початок. Для того, щоб позитивне явище стало справді масовим, доведеться докласти немало зусиль. Усім, в тому числі й комітетам комсомолу. До речі, вони й самі можуть проявити ініціативу, адже відома Постанова Ради Міністрів СРСР від 4 серпня відкриває широкі можливості для створення спільних підприємств госпрозрахункових центрів та об'єднань безпосередньо при комітетах комсомолу.

Молодь складає сьогодні в області майже третину зайнятих в промисловості, на будівництві і транспорті, в агропромисловому ком-

плексі, понад сорок процентів — в торгівлі і сфері обслуговування. Тільки вихід комсомольських організацій на передові рубежі боротьби за прискорення, підкреслювалося на XX з'їзді ВЛКСМ, дасть мільйонам юнаків і дівчат реальну можливість застосувати свої сили, знання. Для цього, крім вже назованих факторів, обов'язково належить поліпшити організацію змагання, позбутися «лозунгового» підходу до участі комсомольських організацій у вирішенні народногосподарських завдань, переглянути зміст діяльності комсомольсько-молодіжних колективів.

XX з'їзд ВЛКСМ визначив основні завдання по перебудові ідеологічної, масово-політичної роботи комітетів комсомолу. Головне тут — відмовитися від стереотипів, утвердити в спількуванні з молоддю відкритий діалог.

В області послідовно здійснюється перебудова системи комсомольського політнавчання. Тільки в минулому навчальному році було створено 17 політичних дискусійних клубів для працюючої молоді, практично при всіх середніх школах діють політклуби старшокласників.

Удосконалюється й військово-патріотичне виховання молоді, в основу якого покладено широке залучення до роботи воїнів-інтернаціоналістів. При всіх міських і райкомів комсомолу створено клуби воїнів, котрі пройшли сувору школу Афганістану, діє 38 військово-патріотичних клубів.

Поліпшується й інтернаціональне виховання.

Комітети комсомолу стали сміливіше підтримувати ініціативу лідерів та активістів молодіжних самоді-

яльних об'єднань, надавати їм допомогу в реалізації цікавих починань. Тільки останнім часом в області створені і успішно діють при безпосередній участі комітетів комсомолу об'єднання «Союз», «Пулс», «Гармонія» та інші. Дух довіри і співробітництва між самодіяльними об'єднаннями і комсомольськими організаціями дозволяє їм успішно долати проблеми, залучати до активної діяльності десятки молодих людей.

Зрозуміло, що кардинальних змін у зихованні молоді неможливо досягти без перебудови в роботі з кадрами. Комсомольцям надано право вибирати своїх лідерів із кількох кандидатів з попереднім широким обговоренням їх програм у первинних ланках комсомолу. Таким чином було обрано 17 секретарів райкомів комсомолу, майже третину секретарів первинних. На демократичній основі проходять вибори пропагандистів, керівників молодіжних об'єднань і госпрозрахункових центрів. І більшість обранців виправдовують високе довіря своїх товаришів. Та трапляються й прорахи. На мій погляд, це — прямий наслідок «гри на публіку». До керівництва комсомольськими організаціями повинні сьогодні приходити тільки активісти, які пройшли перевірку конкретними практичними справами.

Ленінському комсомолу — 70. Дата славна, ювілейна. Та не спішімо рукоплескати. Адже ми тільки розпочали життєво необхідну і складну роботу. Отже, прийшла пора не просто планувати хороші заходи. Час діяти!

П. МАЛІЙ,
перший секретар обкому ЛКСМ України.

Ленінському комсомолу — 70. Яскраві сторінки вписані ним в біографію країни. Революцією мобілізований і призваний, комсомол пройшов суворе загартування в полум'ї громадянської і Великої Вітчизняної воєн, під час відбудови народного господарства.

Забави юних мотоциклістів переростають у злочини. Скільки людських трагедій, понівечених дол за тривожною статистикою, і давно вже пора громадськості спитати з усією суворістю закону з тих, хто на догоду своїм прихотям ставить під загрозу життя і здоров'я людей. Чи не занадто дорога ціна за задоволення протитися з вітерцем — людське життя? Проблему треба вирішувати всім миром, самі заборони тут не допоможуть. На знімку: вони називають себе ронерами.

Фото О. ПОРКОВНИКОВА.
Фотохроніка ТАРС.

Валерій МАЛИШОК,
ПЕРШИЙ СЕКРЕТАР КІРОВСЬКОГО
РАЙКОМУ КОМСОМОЛУ
М. КІРОВОГРАДА.

1. Що мені дав комсомол? Таке запитання вже доводилося чути при зустрічах з молоддю. Щоправда, з потками ствердження: мовляв, — нічого! У подібних випадках ледве стримую обурення, аби не відповісти запитанням на запитання: «А що ти дав комсомолу?» Втім, розумію — мої опоненти мають рацію: комсомол вобов'язаний їм давати, мусить задовольняти інтереси і запити молоді.

Отже, що дав мені комсомол? Насамперед — НАДІЮ. Надію на те, що в нашій Спілці я зможу щось змінити. А ще ВПЕВНЕНІСТЬ. Це коли з'явилися однодумці, котрі повірили в мої ідеї, реалізували їх втілення в повсякденну практику.

Важко працювати сьогодні з молоддю і без ВМІННЯ ПИТАТИ і ВМІННЯ ВІДПОВІДАТИ. Але цю науку я тільки починаю опановувати.

2. Ми повинні нарешті зрозуміти: Спілка тільки тоді поверне втрачений авторитет, коли почне враховувати особисті інтереси своїх рядових членів. Чого гріха тайти: свого часу за масовими виходами (жах, не люблю цього слова), переможлими рапортами і паперами ми, комсомольські працівники, забували про тих, хто виявив нам довіру.

У комсомолу з'явився тимчасовий конкурент — самодільний (раніше їх називали неформальними) об'єднання молоді. Чому тимчасовий? Я впевнений, що СОМІ — не альтернатива комсомолу, а лише зворотня реакція, протест молоді на формалізм, заорганізованість, бюрократизм. Ми надто довго боялися зізнатися, що частина молоді відходить від активної діяльності, що ВЛКСМ — у кризовому стані. Здається, нині стався рішучий злам, ми починаємо називати речі своїми іменами.

Та для справжнього утвердження потрібні живі, конкретні справи. Хто це зрозумів — той, звичайно, перебував.

Сьогодні не треба чекати кращої погоди, а ро-

бити її. Скажімо, створили футбольний клуб із «безнадійних» для великого спорту — і загорілися очі хлопчиків. Влаштували на роботу підлітка — і з'явилася у нього віра. Створили госпрозрахунковий центр науково-технічної творчості — і молоді дістала реальну можливість заявити про себе на виробництві. Тепер уже ніхто не скаже, як колись: «Хочеш завести справу — доручи її комсомолу».

Роблять перші кроки наш «депутатський» райком, «шкільний» райком разом із своїм першим секретарем, ученицею СШ № 20 Євгенією Жибіною, стають нормою життя комсомольсько-молодіжні накази про розширення прав комітетів комсомолу у вирішенні питань праці, побуту і відпочинку молоді, ініціаторами яких став комітет комсомолу заводу радіовиробів. Вже діє МЖК «Будівельник» тресту «Кіровоградбуд», натхненником якого була і залишається секретар комітету комсомолу Тетяна Кожушко. Змістовний відпочинок гарантує молодіжне об'єднання «Союз» Кіровоградського вищого льотного училища цивільної авіації.

Це лише окремі адреси конкретних, живих справ. Але за ними — реальний авторитет.

Під час святкування ювілеїв нині прийнято не лише аплодувати. А це значить, що ми поволі почали відходити від рапортів, від піднесених доповідей. Отож почуватимемося справжніми іменниками лише в тому разі, якщо зможемо сьогодні привітати один одного із серйозними перемінами в нашому комсомольському житті. Без високих слів, без зайвого пафосу. Просто скажемо: «Змогли! Вийшло!»

Тоді й буде діло. Буде авторитет. Буде перебудо-
ва.

лів радіоприймач, який дозволив слухати в окупованій Олександрії зведення Радянського Інформбюро.

Нам, нинішнім, це важко уявити, але все ж, мабуть, це було нелегко пережити і усвідомити — всього через два місяці після мирного і безтурботного життя фашисти вже хазяйнували в центрі України, в Олександрії, на знайомих, рідних вулицях було заборонено збиратись групами, тим більше ходити вночі, а непримітна раніше будова в центрі міста стала гестапівськими застінками. Почалися масові розстріли єврейського населення... І все це — у повній невідомості; зупинили наші війська фашистів чи ні, біля Москви вони чиї...

Ось чому серед найкрасивіших і найпам'ятніших спогадів під час війни для Василя Захаровича став момент, коли по саморобному приймачу почув голос Левітана, який повідомляв про перемогу наших військ під Москвою.

— Я ледве не ошалів від радості, і так хотілося, щоб всі знали про нашу першу перемогу.

І вони все робили можливе для того, щоб всі це знали — розклеювали листівки.

Але важко сказати, як повернулося в життя цих хлопців, якби раніше —

осіннього холодного дня, — ховаючись від пронизливого вітру, 16-річний Василь Куніцький не стрів випадково на вулиці Червоноармійській, яку німці перейменували у Верхньобазарну, 53-річного Петра Івановича Маркова, якого знав ще до війни. Секретар комсомольської організації третьої середньої школи і учасник громадянської війни порозумілися швидко...

На перше засідання зібраних в ніч на 1942-й рік. Навкружки святкового стола з нехитрою вечерею — смаженою напущеною з картоплею, хліб і цибуля, сиділи товариші Василь, з якими ще рік тому навчався разом у школі. Усього підбралося вісімнадцять хлопців. Мишко Олександрів, Сашко Шакало, Сашко Мунтян — як вони весною сорокового року ледве не скопювалися з місця під час запальних шкільних зборів, коли директором І. О. Можаяв сказав: «Чому б нам не стати першими на місцьому конкурсі художньої самодіяльності». «Так сталося!» — крикнув з місця Мишко Олександрів. Почали невтомно репетитувати і — стали першими серед всіх шкіль Олександрів! Вони тоді грали уривок з «Цусими». І так переконливо виконали і вмирили на сцені...

Першим кроком комсомольського підпілля була пропагандистська і агітаційна робота — листівки. Щоб мати інформацію по всьому місту, послали своїх людей працювати на залізницю, а шахту, автоколонну, ремонтні майстерні, на елеватор, навіть на охорону складів з боеприпасами, де Толя Сімперович і Борис Гаража викрадали зброю і вибухівку.

— Німцям нічого не залишалося, як брати на роботу радянських людей, — розповідає В. З. Куніцький, — тобто виявляли своєрідну «довіру». Але коли попадалися, то все...

Вони знали, на що йшли — стали свідками того, як гітлерівці нещадно знищували інші підпільні групи, які виникли в Олександрії раніше за них. Їхня група — єдина, яка діяла протягом двох років — до самого моменту визволення Олександрії. Причому з вісімнадцяти чоловік вони виросли до вісімдесяти шесті...

Була своя людина і в поліції — Семен Олександрів Плюкало (хлопці так його і називали — на ім'я та по-батькові, а було йому 26 років). Кадровий офіцер, поранений, він втік з полону і направився в Олександрію до Куніцьких, своїх далеких родичів.

Доля С. Плюкала складалася нелегко: його батька, котрий за Радянської влади отримав 15 десятин землі, нажив як-не-яке домашнє господарство, обзавівся великою сім'єю — у 32-му «розкуркулили». Незабаром після цього батько зліг, помер, а Семен відправився в місто працювати, потім вступив до військового училища...

Зате тепер, коли його направляли працювати в поліцію, у нього був незаперечний плюс — адже саме такі обранці Радянської владою і йшли в найми до окупантів. Хоча Семен Олександрів, коли на одному з засідань штабу було сказано, що його вирішено влаштувати до німців, розгубився:

— А як наші прийдуть? Я ж кандидат в партію і — працювати на гітлерівців...

Що їм залишалося відповісти? І ці семеро чоловіків, що послали його на роботу до ворога, взяли на себе відповідальність сказати: — Вважай, це наказ Батьківщини...

Його діяльність і справді виявилася дуже потріб-

ною. Адже тепер підпільники зазвичай визнавали про деякі арешти і облави на молодь, яку забирали до Німеччини. Взнавали самі і попереджали інших. До того ж Семен Олександрів працював касиром, а це значило, що він мав перед собою всі списки поліцаїв, причому, що дуже важливо, він тепер знав прізвища і «невидимих» фашистських наймитів.

Хоча це був тяжкий, дуже важкий іспит — відраховувати гроші поліцаям за кожну розстріляну людину — 10 марок. Жінка чи старик, підліток чи немовля — не було різниці: за кожного видавав в обгортку кров'ю руки по 10 марок...

Зате, коли наші визволили Олександрію, Семен Олександрів виявився дуже потрібною людиною — неадарма перед тим, як приєднатися до діючих частин Червоної Армії, він три з половиною місяці працював в місті в органах контррозвідки. Настала черга розплачуватися уже не десятками марками...

С. Плюкало влаштував до міськуправи писарем паспортного відділу Ліду Гармаш, після чого стало можливим постачати перепустками — «аусвайсами» — військовополонених, що вітали з табору. Крім того, майже щодоби підпільникам був відомий пароль, що дозволяло ходити по місту вночі.

Комсомольське підпілля росло, набиралося досвіду. Про себе комсомольці заявляли сміливо і гучно. На елеваторі зіпсували 250 тонн зерна, яке йшло в Німеччину, пустили під укіс 10 вагонів між станціями Королівка і Байдаківка. Обрізували і проколювали в поїздах гальмові рукави.

Влітку 42-го комсомольці довідалися, що десь в їхньому районі проходить телефонно-телеграфний кабель Берлін — Ростов. Знайшли місце його знаходження, і на операцію відправився Мишко Олександрів, Сашко Шакало, брати Григорій і Андрій Бадьони. Повернулися з трофеєм — невеликим шматком кабелю, відрізанним від мережі. Хлопці радувалися, як діти, адже диверсія була проведена блискуче: вдалося не тільки непомітно пошкодити кабель, а й надійно замаскувати те місце, яке німці шукали майже добу. А це значить, що саме на такий час було перервано зв'язок Берліну з фронтом. Загалом в місті і районі група П. І. Маркова провела більше 40 різних диверсій.

Не всі вони закінчувалися вдало. Проколовши однієї ночі шини у ворожих машин на автостанції, Олександрів і Шакало не залишилися непомітними. Цієї ж ночі за ними прийшли...

Мама Мишка Олександрів розповідає, що коли будинок був узятий в оточення, німці розбили двері, вдерлися в хату з криком: «Партизані!» Син піднявся і сказав: «Так, я партизан». Забрали і Сашу Шакала. Це трапилося 12 жовтня. А незабаром хлопців відвезли у кіровоградську тюрму.

У музеї загону «Червоної слідопит», який очолює педагог Інна Антонівна Шульга, зберігаються фотокопії клаптиків паперу — записок, які пересилалися разом з передачами. Ось вони.

Записка Саші Шакала: «Мамо, одержав усе, дякую, шлю так само. Привіт всім, твій син Олександр».

Записка мамі Мишка Олександрів: «Мишко, передаю тобі мамалиги, кусок хліба, цибулі. Чи одержав одяг, дай знати».

«Михайло одержав усе, дякую. Більше не передавай. Привіт. Олександр» — це відповідав Сашко. Мишка вже не було... Це було у квітні 43-го.

У вересні 1944 року у визволеній Олександрії в міській газеті «Більшовицька правда» було опубліковано вірша М. Олександрів «Тарас з України» з гнітними рядками про звірства окупантів, про те, що забирають молодь до Німеччини, що їх там чекає:

«Та й залюється слізюньками, проклинаючи долю, і мені їх жаль — аж плачу».

Серце стислось з болу...»

Олександра Шакала теж розстріляли. Як він радіє, п'ятнадцятирічний, коли його прийняли до комсомолу. Але так і не побачив свого комсомольського квитка, не встиг обміняти на нього ненависний «аусвайс».

...

— Василю Захаровичу, а як же ті кілька комсомольських квитків, що лежали у вашому столі, найшли своїх господарів?

— Ні, так ніхто і не згадав про них...

На хвилину замислившись, Василь Захарович додає:

— Взагалі, є різниця між моїм поколінням і нинішнім молодшим, і дуже велика. Вірите, коли я вже в складі бойової частини Червоної Армії визволяв Угорщину, то в одному селі, де ми зупинилися, потрапив на очі звичайнісінький ключ для закриття банок під час консервації — так от ми цілою батареєю крутили його в руках і ніяк не могли згодатися, що воно таке... Так що у цьому відношенні, в плані багажу знань, світогляду нам ніяк не можна порівнятися з сьогоднішніми юнаками і дітьми. Але, знаєте, я дійшов до такого висновку: головне не це. Сказав би так — не боліють ідеєю нинішні, молоді, нерідко весь їхній внутрішній світ обмежується тим, щоб поїсти, непогано одягнутися, погуляти...

Звичайно, можна йому і заперечити — ці його слова аж ніяк не можна віднести, наприклад, до вихованців уже згаданого загону «Червоної слідопит», де, до речі, дітлахи і підлітки самостійно збирають по крихтам матеріали про комсомольське підпілля. Але Василь Захарович щодня спілкується з молоддю, зокрема, учнями СПТУ № 13, і тому має право на свої висновки.

Можливо, молодим важко зрозуміти ветерана, котрий зараз говорить про те, що він живе тільки тому, що мовчав, не видавши своїх товаришів Сашко Шакало і Мишко Олександрів. І що вкладав у ці рядки про щастя Михайло, говорячи у своєму вірші:

«Прийде, прийде, любі, милі,

Недовго чекати»...

А вулиці Олександрії зараз такі ж холодні і непривітні, як і того далекого дня, коли В. Куніцький зустрівся з Петром Івановичем Марковим. Але юнаків і дітей, котрі гуляють по місту до пізнього вечора, мокра і незатишна погода не зупиняє.

Юність — пора безтурботна...

Микола МЕДВІДЬ.
м. Олександрія.

«Прийде, прийде щастя...»

ЙОГО «робочий кабінет» — засклена «конторка» якраз навпроти вхідних дверей в гуртожиток, хоча Василь Захарович не вахтер, а вихователь. А він і виховує, причому іноді прямо тут же, в крихітному вестибюлі, де ввечері перед телевізором збирається майже весь гуртожиток, якщо цікава передача. Так от, останнього разу не втримався Василь Захарович, вигнав одну ученицю, котра вела себе надто з викликом, заважаючи іншим. Хоча наступного дня, коли я прийшов до В. З. Куніцького, він підізвав до себе ту дівчину, що якраз пробігала мимо, вибачився, але потім сказав, що у її віці вже можна бути самостійнішою. Що поробиш — молодість пора безтурботна... До того безтурботна, що коли цього літа порозікнались на наникули, то дехто, забравши всі потрібні речі, залишив у німнаті комсомольський квиток. Василь Захарович наражував їх ніби і анархатно склав у своєму столі — щоб не пропали. Ця звичка до порядку, мабуть, залишилася з того часу, коли сам був комсомольським ватажком.

...Сьогодні це могли б назвати порушенням Статуту ВЛКСМ, але тоді інакше не можна було — Сашка Шакало приймали в комсомол без письмової заяви, вона була усною. А рекомендував його разом з Василем Куніцьким, секретарем комсомольської організації, і Петро Іванович Марков, котрий за віком давно вже вийшов з комсомолу. І квитка комсомольського Сашку тоді не видали — треба було чекати закінчення війни...

Всім цим «порушенням» є пояснення — писати заяви не дозволяли суворі умови конспірації. Та ж конспірація дозволяла підпільникам знати в обличчя тільки трьох (і не більше!) своїх товаришів по боротьбі — саме тому П. І. Марков, керівник групи, і давав рекомендацію, бо був серед тих одиниць, хто добре знав — Олександр залував це право, виконавши разом з Миколою Пашенком відповідальне доручення — вони виготовили на квартирі своїх вчителів

Володимир ПАНЧЕНКО,
ВІДПОВІДАЛЬНИЙ
СЕКРЕТАР КІРОВОГРАДСЬКОЇ
ОРГАНІЗАЦІЇ СПІЛКИ
ПИСЬМЕННИКІВ УКРАЇНИ.

1. Мої комсомольські літа прийшлися, на жаль, на той час, який ми сьогодні називаємо «застійним періодом». 1967 — 1983 роки... Що сказати про них? Вступу до комсомолу ченав з нетерпінням, це точно. У класі я був наймолодшим і навіть заздрив тим однокласникам, які стали комсомольцями трохи раніше. Але ентузіазм юності може горіти на чистому, багатому киснем повітрі. Суспільна атмосфера була такою, що комсомол (принаймні, той, який я знав) лише тлів, на очах втрачаючи авторитет.

Звичайно, не все було так уже безпросвітно. Але втрачено в ті роки все ж дуже багато. Оглядаючись, бачу, що моему поколінню в роки комсомольської юності дісталася дуже велика доза брехні. Ті інколи пазивають розривом між словом і ділом, але суть від того не міняється...

Це, здається, головне, що дав мені комсомол: виробився «імунітет» проти фальші, словесної трісноті, дворушництва, бюрократичного «благополучизму».

2. У сталінські часи, як і в наступні десятиліття, Спілка молоді була «па-

ралізована» дрібною опікою і недовірою. Тому так важливо повернутися сьогодні до ленінських позицій у роботі з молоддю. Вони ясні, до їхнього відновлення закликала XIX Всесоюзна конференція КПРС. Головне — організаційна самостійність комсомолу, реальне право брати участь у політичній діяльності і виробленні політики, відстоювати інтереси молоді в партійних, радянських і господарських органах.

Тепер, на мою думку, дуже багато залежить від партійних органів на місцях: треба пам'ятати, що комсомол — громадсько-політична (а не просто громадська) організація; здійснювати ідейно-політичне керівництво Спілкою, не втручаючись у сферу форм і методів її роботи...

Дехто й досі живе ілюзією: все вирішиться без мене. Ця неввіра молоді людини в себе саму, в те, що вона теж щось значить, — страшна штука.

Ось чому так важливо сказати собі: від мене теж дещо залежить.

КІЛЬКА років тому ці чотири тоненькі книжечки з архівів обкому ЛКСМУ, видані обкомом і Кіровоградською обласною організацією товариства «Знання», не здалися б мені такими цікавими.

«Комсомол Кіровоградщини у полум'ї революції (березень 1917—1920 роки). Методичні матеріали на допомогу лекторам, пропагандистам, комсомольським працівникам, організаторам ідейно-виховної роботи загальноосвітніх шкіл».

Перший же абзац «методички» дає зрозуміти, що мова у ній піде про «яскраві сторінки, вписані трудовим і ратним подвигом в біографію Країни Рад». Ось цей абзац: «Проблема виховання нашої молоді на революційних, бойових і трудових традиціях радянського народу була і залишається одним із найважливіших завдань Ленінського комсомолу».

Другий абзац має цю думку підтвердити: «Саме про це говорив з трибуни XXVI з'їзду партії Генеральний Секретар ЦК КПРС Л. І. Брежнев: «Сприяти формуванню покоління людей політично активних, таких, що знають діло, люблять працю і вміють трудитися, завжди готових до захисту своєї Вітчизни — ось найважливіше і найголовніше в роботі комсомолу».

Сьогоднішній читач легко побачить, що перша цитата не зовсім «сама про це», що друга, але читаючи вчорашньому помічати такі невідповідності було неактуально. Актуально було ці слова вставляти куди попало і де попало виголошувати. Не пам'ятаєте? Підтвердження: ще три аналогічні «методички» про інші періоди історії комсомолу, видані в 1981—83 роках, починаються тими ж словами з єдиною різницею: слово «секретар» пишеться з малої літери, як і треба за граматику...

Слід сказати, що у брошурах дуже чітко витримуються заданий вступом напрям — пишеться в основному про ті рядки в життєписі комсомолу Кіровоградщини, які можна об'єднати під девізом «Вперед, зорі назустріч!».

До речі, ця пісня була улюбленою у слисаветградських комсомольців, комітет яких у 1919 році знаходився на розі нинішніх вулиць Шевченка і Калініна. Тоді вони не ходили в обов'язковій нині уніформі комсомольського апарату — костюмчиках із краватками — тут юрмилися обперзані нулеметними стрічками хлопці. Мабуть, не називали тоді спілчани своїх ватажків на «ви» та імені й по-батькові: в комсомолі більшість складала 15—16-річні, хоча учнів до Спілки тоді не приймали.

«Боротьба» для тодішніх комсомольців означала не тільки битви з бандами зі зброєю в руках. Це була ще й боротьба з голодом. 1920 року новоукраїнська комсомолія на чолі з Ванею Демченком вирішила переправити дітям Півночі вагон картоплі. Щоб швидше його доставити, послали у Москву брата Вані Іллію, котрий говорив по телефону з Леніним. Володимир Ілліч поцікавився, у чому відчувають потребу новоукраїнські комсомольці. «Та все в нас є, от тільки босих багато». Невдовзі з Москви надійшло в Новоукраїнку 25 пар черевиків...

Йдеться в брошурі й про таке «незгідне завдання» комсомолу: повести боротьбу з антипролетарськими елементами, котрі «пихато претендували на свій вплив на молодь», з дрібнобуржуазними молодіжними організаціями. А що вони хотіли, ті організації, чому треба було відмежовувати молодь від їхнього впливу?

У цій же брошурі знайдеш тільки згадку про «самостійницьку інтелігенцію» і «петлюрівських підпісувачів». Детально про «неформалів» тих часів ми практично нічого не знаємо, це вирвана з історії молодіжного руху сторінка.

А ось рекомендації по висвітленню життя ВЛКСМ у 1939—1941 рр. Період, якому передували «Тридцять п'ятий та інші роки», за назвою роману А. Рибаківа... 21 сторінка настанов лекторам — суцільні кілограми, гектари, поросята, проценти, «нові ініціативи», «масовий патріотичний рух», «лідиримки починів», «зачинателі руху», «розвиток соцзамагання», «зростання трудової і політичної активності молоді». Зростання від брошури до брошури, і якщо вірити написаному, то на сьогодні

ні ця активність повинна була досягти фантастичних масштабів. Якщо вірити написаному і не дивитися навколо...

Не варто, звичайно, сумніватися в достовірності фактів, на яких радилося наголосити лекторам. Звичайно ж, кіровоградські комсомольці брали участь в оборонно-масовій роботі, звичайно ж, червонозорівська школа ФЗУ випустила 1940 року 700 молодих слюсарів, ковалів, ливарників, звичайно ж, комсомольська організація області, «виконуючи рішення XVIII з'їзду ВКП(б), добилася значних успіхів»... Звичайно ж, почала перед війною виходити обласна молодіжна газета «Сталінська зміна». Але в цей же час комсомольці могли посидіти за те, що випустив стінгазету до свята без передовиці... В цей же час у мові народжувалися неологізми, які не стали архаїзмами й досі, хоча явища, слава богу, зникли із практики. Ми, комсомольці, яких учили по таких книжечках, лише недавно почули ці слова: «репресії, Гулаг, чесеїр, десять років без права листування». Або «Тридцять третій рік». Це не календарне поняття, а соціальне. З висоти 1983 року, в апогей розквіту «розвинутого соціалізму», це ще не було помітно, а «боротьба з ворогами народу» уже не була помітна, от і виходило, що в 1939-му наша молодь жила виключно під сямом золотих медалей ВДНГ...

А що ж «по-лекторськи» робила наша комсомолія після війни, в 1946—1952 роки?

Як свідчить методичка про цей період, юнаки і дівчата Кіровоградщини не просто жили і працювали, а робили це з думкою про вибори, чергову ювілейну дату, з'їзд, заклик, пленум, суботник, постанову. Сторінки рабють від лапок, у які взяті довгі назви цих постанов. Прочитаєш і думаєш: а якби оцих цільових установок не існувало, до чого б дійшли наші спілчани? Розв'язали б роботу в області не інакше.

Тим більше, що недоліки в діяльності комсомольських організацій все ж були: багато комітетів ВЛКСМ

упустили свою виховну функцію, «необхідно було озброїти маси молоді точними класовими орієнтирами». І ЦК ВЛКСМ, читаємо в брошурі, оперативно ввів у дію, зокрема, такий орієнтир: «Постанову ЦК ВКП (б) «Про журнали «Звезда», «Ленинград». Нагадаю, що за цією постановою стояло шельмування А. О. Ждановим Анни Ахматової та Михайла Зощенка. Сьогодні книги цих письменників неможливо дістати. Дедалі частіше зустрічається в пресі й ім'я творця «світлоносною постанови» — людям не терпиться викинути його із найменувань своїх міст, університетів, районів, станцій метро...

1952—1961 роки. Період, коли в зв'язу зі смертю Й. В. Сталіна в країні кардинально змінилася політична ситуація. Чим же ознаменувався цей час на сторінках брошури «Комсомол Кіровоградщини в період подальшого розвитку соціалістичного суспільства»? А ось такими узагальнюючими трьома рядками: «У цей період відбулися XIX, XX, XXI, XXII з'їзди Комуністичної партії Радянського Союзу. Вони внесли великий вклад у розвиток марксистсько-ленінської теорії, дали в своїх рішеннях відповіді на багато питань внутрішньої і зовнішньої політики партії»...

В одному ряду, в одному переліку, з однією розшифровкою і сталінський XIX, і XX з'їзд КПРС, де було засуджено культ особи Сталіна. Що ж, вони однаковий «внесли вклад»? XXII з'їзд, правда, заслужив деталізації: на ньому було «прийнято програму побудови комуністичного суспільства в нашій країні». Це тоді збиралися обігнати й перегнати Америку, це тоді обіцяли комунізм до 80-х років. Це тоді комсомольці Кіровоградщини стали «лідкорювачами Дніпра», взявши активну участь у будівництві Кременчуцької ГЕС. Із «Блисківки» 1959 року: «Тобі, будівникові Кременчуцького гідровузла, випала велика честь бути безпосереднім учасником цього генерального штурму могутньої ріки. Твоє ім'я сьогодні золотими буквами входить в славний літопис будівництва крупного гідровузла на Дніпрі і твої нащадки із вдячністю пам'ятатимуть про звершений тобою героїчний трудовий подвиг»...

На жаль, нащадків більше непокоїть не «героїчний подвиг» по затопленню котлована, а залиті рукотворним морем родючі землі, розорені предковичні поселення і викинута на бетонний світловодський берег із застоюної «квітнучої» води мертва риба...

Чи винні в тому комсомольці, котрі одержували за КремГЕС ордени, медалі, почесні грамоти? Хто навіть сьогодні наслідиться сказати «так»? Країні потрібна була енергія, від Кременчука одержали світло найглухіші села області...

Мені здається, що переможно-фанфарний тон брошурного літопису життя комсомолу не досягає мети, яку ставили перед собою автори настанов: виховувати на кращих традиціях і т. д. Адже всі ці описи, переліки, невідомі нагадування про те, що комсомол практично все робив під «керівництвом партії», «разом із комуністами» — дистильовані, вирвані з історичного контексту, з конкретної політичної обстановки кожного зі згаданих тут періодів, які дуже різнилися між собою. А лекторам пропонувалося виголошувати, що спілчани з перших хвилих існування і до нескінченності робили все тільки «з широким розмахом», і не інакше.

І дорозмахувалися до того, що нові, не паперові, а реально діючі молодіжні віяння, ініціативи, об'єднання — не те щоб опозиція комсомолу, але принаймні не суто його, скажімо так, заслуга. У тому ж Кіровограді: творче об'єднання молоді, клуб самодіяльної пісні, МЖК, клуб воїнів-інтернаціоналістів, кооперативи могли б існувати, якби в їхніх рядах була тільки неспіхова молодь? Думаю, що так.

Розумні ми, звичайно, заднім числом давати запізнілі рецензії на поживкі (вітім, ще не надто) книжки. Де ж ви самі були? — має право спитати читач журналістів. Та майже там, де і автори брошур. Той же «Молодий комунар» кінця 70-х — початку 80-х років: на першій полові неодмінно фото якогось передовика виробництва, рапорти, зобов'язання; у святкових номерах — ніякої критики; у звичайних номерах критика обмежувалася випадками браку на виробництві, несплати комсомольських внесків, носінням джинсів з американськими прапорцями... Ми допропагувалися й дозакликалися до того, що змушені були відмінити екзамен з власної історії. Нам доведеться переписувати й переосмислювати її знову.

Сказане не означає, що слід викреслити все, що сказано про минуле хороше. Важаю, що в лекторських настановах майбутнього обов'язково мають залишитися всі до єдиного факти трудової та бойової доблесті комсомолії Кіровоградщини; більше того, думаю, що при нерегламентованому погляді в минуле перелік їх поповниться. Та справа не в кількості, а в тому, щоб оцінювати добрі діла не тільки в дусі часу, коли про це пишеться, а й з урахуванням періоду, коли події відбувалися.

Уявляю собі, що на майбутніх заняттях системи комсомольського політнавчання можуть прозвучати слова: «Учениця Бобринецького СПТУ № 2 Юлія Іщенко зі сторінок «Молодого комунара» звернулася до ровесниць області із закликом «Дівчата, на тракторі!», і десятки дівчат взяли з неї приклад...» Фраза побудована в стилі нашої недавньої практики «виховання на позитивних прикладах» і має засвідчувати громадянську зрілість і мужність тодішніх школярів, які заради реалізації високого хліборобського покликання обирали нежіночу професію. Смію стверджувати, що цих дівчат уже тоді нагороджувати треба було за сам цей крок. Чому? А тому, що хоч і писав «Молодий комунар» 14 вересня 1974 року, що «сучасні трактори легкі в управлінні, зручні в роботі, в них не дивина не тільки герметика, а й мікроклімат у кабіні», — такі трактори і нині, через 14 років — ще ой яка дивина! Зате не дивина жінки, що кладуть асфальт, тягають розчин на будові, клепають рейки на залізницях, і це не окремі подвиги, а масове явище. Так чи варто цим пишатися? І лаяти, як раніше, райкоми комсомолу за те, що не виділяють туди своїх посланців? Може, чесніше буде не тільки славити ентузіазм сміливців, котрі долають труднощі, а й серйозно міркувати над тим, чому ці труднощі не минають? Може, одна з причин — океани славо-слів'я «нашим світлим дням», у яких ми захищалися довгі роки?

ВІД
ВИТОКІВ—
І ДОТЕПЕР

Історія комсомолу Кіровоградщини — це перш за все сотні історій бойових комсомольських осередків у містах та селах, це тисячі й тисячі непростих, часом трагічних людських доль. Вгляньмося в обличчя цих селянських хлопців, перших комсомольців станції Користівка; спіл-ський осередок тут було організовано 65 ро-ків тому, 1 лютого 1923 року (фото вгорі зліва). Вже 1925 року осередок об'єднував 25 юнаків та дівчат. Комсомольці організували спеціальний загін для боротьби з контрреволюційними еле-ментами, спекулянтами... На станції появилася клуб, де працювали політичний, природничо-на-уковий, драматичний і музично-хоровий гуртки. Як склалася доля тих комсомольців, їхнього сек-ретаря Й. Г. Михайлова? Хто продовжив їхні справи, як відгукуються вони у дні сьогоднішньо-му?

Запитання ці далеко не риторичні. Бо, при всій епільності перемог і втрат тих буремних років, у кожного з них було своє життя, свої мрії, свої розчарування, своя дорога.

Так само беззахисні й відкриті безапеляційно-му судові наслідки і комсомольці с. Красносіл-ки Олександрівського району, яких бачимо на архівному фото (знімок вгорі посередині). І не так просто зрозуміти нам, теперішнім, їхню ра-дість та гордість і за свій перший в селі трак-тор «Фордзон», куплений на зібрані ними, ком-сомольцями, кошти, і їхній невідомий енту-зіазм із нагоди значної події — здачі державі 4600 пудів хліба, зібраних комсомольцями... І все ж вони близькі нам — своєю вірою в революцію, своїм максималізмом, своєю доречністю у тому часі, у вирі тих подій. Бо хіба революція і пере-будова — слова не одного кореня?

А робота хоч би й Ганни Уманець, поліруваль-ниці цеху № 9 Світловодського заводу твердих сплавів і тугоплавких металів, громадської акти-вістки, кандидата в члени партії, шефа-виробнич-ника школярів нової СШ № 7 міста Світловодсь-ка — хіба не є вона достойним продовженням справ перших комсомольців нині (фото вгорі справа)?

Не всі з тих, хто починав створювати комсо-мол, дожили до нинішнього свята. Пам'ять про таких, як Олександр Чмига (фото зліва посере-дині), секретар комсомольського осередка с. Марто-Іванівки Олександрівського району, полеглого у боях із фашистами в листопаді 1942 року — це теж факт і нашого сьогодення. Бо во-ни, починаючи, робили це з вірою у людяність і соціалізм, і за віру цю підписалися власною кров'ю.

Так що, пам'ятаючи про помилки минулого, про кричущі порушення законності й принципів соціалізму, не забуваймо й про кровний за'язок з тими, хто будував основи нової, радянської дер-жавності. Бо революція продовжується і в спра-вах такої молоді, як Олександр Фостяк, коман-дир комсомольсько-молодіжного загону МЖК-2 із Світловодська (фото внизу посередині), і цих учасників Жовтневої демонстрації в Кіровограді (внизу зліва), і в щоденній невтомній діяльності комуніста, пропагандиста С. Б. Джетере із Світ-ловодська... Втім, так само можна сказати про кожного, хто сприйняв перебудову на ділі. Каже-мо про це не заради тільки свята.

С. ПЕТРЕНКО.

Фото В. СТРИГУНА, В. КОВПАКА, В. ГРИБА та з архіву.

Сергій МИХИДА,
СТУДЕНТ КІРОВОГРАДСЬКОГО
ПЕДІНСТИТУТУ ІМЕНІ О. С. ПУШ-
КІНА, СЕКРЕТАР КОМІТЕТУ
КОМСОМЛУ ФІЛОЛОГІЧНОГО
ФАКУЛЬТЕТУ

1. Постараюся відповісти коротенько. Комсомол дав можливість в якійсь мірі реалізувати свої можливості.

2. Чекаю від комсомолу оновлення форм і методів роботи, практичного наближення до проблем молоді. А перш за все — ініціативи і творчості членів ВЛКСМ.

БУТИ ЧИ НЕ БУТИ?

Це гамлетівське запитання зависло на недавньому семінарі голів районних рад молодих педагогів, секретарів по школах районних і міських комітетів комсомолу щодо створення обласного клубу молодих педагогів.

Отже, потрібен такий клуб чи ні? Як не намагалася ініціативна група по створенню клубу довести, що такий клуб — це добре, що він допомагає районним радам молодих педагогів, вирішувати їхні життєві проблеми, організовує зустрічі з новаторами тощо, присутні до цього поставилися досить скептично. Хоча б такий приклад. У кожний район направили проект статуту, плани клубу. Треба було до 15 вересня прислати такі пропозиції. Надійшло лише 2 чи 3.

На семінарі учасники в розмові підтвердили недовіру до нового об'єднання.

— Поки на місцях ради молодих педагогів не працюватимуть, від такого клубу толку не буде, — говорить секретар по школах Знам'янського міського комсомолу В. Савранська. — Ідея хороша, але свідомість наша ще не досягла такого рівня, щоб клуб повнокровно діяв. Педагоги ще пасивні.

— Гадаю, що пасивність педагогів пояснюють не тільки суб'єктивні причини, — це думка голови Голованівської ради молодих вчителів. — По-перше, існує навчальний план і нам треба його виконувати. А спробуйте-но в нашому районі зібрати вчителів, коли села віддалені на 70 кілометрів. Чимало невеликих шкіл, де кожен предмет читає один вчитель. Заберіть його — і що? Діти гулятимуть, а ми собі тут щось організовуватимемо. Треба ж із реальних умов виходити. Якщо клуб вирішуватиме ще й подібні цим проблеми, тоді він потрібен.

Чулися побоювання, що клуб стане ще однією формальною організацією, подібною до багатьох рад молодих педагогів.

— Коли народжувалася ідея створення клубу, — говорила вчитель молодших класів з Кіровограда Н. Корсунська, — мені найбільше імпонувало те, що в клубі ми будемо підвищувати свій професійний рівень. Ми не зможемо вирішити продовольчу проблему, житлову, але зустрічатися, щоб обмінюватися думками, досвідом — це в наших силах. Це реальний напрямок, в якому повинен працювати клуб.

Думки, таким чином, розділилися.

А що думають інші молоді вчителі, які не були на семінарі? Чи потрібен вам клуб? Хотите стати його членом? Заяви (дивіться зразок в «МК» за 13 серпня ц. р.) надсилайте в обком комсомолу або звертайтеся у районні ради молодих педагогів.

Наш кор.

Хочемо мати нових друзів! Нам по 17, любимо рок, читаємо, шиемо. Пишіть нам, ровесники.

316027, Кіровоград-27, пров. Брикетний, 2, Коль Світлані.

316004, Кіровоград-4, пров. Новоселівський, 8 Сорочан Віці.

«Я БАЖАЮ ВСЕ ЗАПАМ'ЯТАТИ»

Ви пам'ятаєте, як вступали до комсомолу? Я особисто — ні. Пам'ятаю тільки, як класний керівник сказала: «У нас вже є чотирнадцятирічні. Будемо приймати в комсомол». Звичайно, спочатку рекомендували тих, хто краще вчиться. Але до кінця восьмого класу ми всі, як штик, були комсомольцями. Інакше було б уже «ЧП». Пам'ятаю також, що дуже хвилювалася перед тим, як мала йти в міському комсомолу, але старші товариші, які пройшли це, заспокоювали: «Чого ти? Ще нікого не завалили. Нас більше — їм краще». Нікого справді не завалили. Усі ми вийшли з комсомольськими квитками.

Так було не тільки в моїй школі — усюди приймали до комсомолу саме так. Вартий учень того чи ні — головне, щоб усі вийшли в світ широкий з червоною книжкою.

Тепер приймають до комсомолу набагато серйозніше. Треба пройти через соціальну попередню комісію по прийому в комсомол, до складу якої входять і учні, і вчителі, і ветерани комсомолу, потім — через класну комсомольську організацію, шкільний комітет комсомолу.

Зміни сталися справді великі, і це на краще. Люда Козловська, секретар — завідувача відділом учнівської молоді Онуфріївського райкому комсомолу, в розмові назвала такі цифри: готується зараз вступати до комсомолу в районі 74 учні, але десяток з них відсіється в школі. Недарма буває: може б, і хотів учень вступити, але... лякається, що не пройде успішно через усі комісії і комітети. Іра Цимбал, ком-

сорг 8-А класу Онуфріївської середньої школи, розповідала, що деякі хлопці з її класу кажуть, що краще стануть комсомольцями в армії, бо тут... завалити, а в армії все-таки легше. Отак ставляться в школі до відбору кандидатів.

І, відповідно, набагато серйозніше готуватися до вступу у Спілку стали школярі. Самопідготовка — це одне, діють ще й гуртки, які ведуть вчителі-комсомольці. Вони по-різному називалися. Вони по-різному називалися, їх було два у школі; тепер об'єднали в один — «Основи комсомольського життя».

Розпитувала я комсомольців про цей гурток.

— Нам вчителі розповідають на ньому про статут, — говорить Іра Цимбал.

— А цікаво? Чесно тільки скажи.

— Не дуже. Ми тільки слухали...

Мені також чомусь здавалося, що не дуже цікаво на тих гуртках. Тільки слухати — це вже замало. Учням не хочеться, щоб їх лише навчали. Стаючи дорослішими, потребують вони і дорослішого спілкування.

Окрім того, працюють з майбутніми комсомольцями і школярі-спілчани, наприклад, Руслана Сажка, Оксана Харенко. Збирають, розповідають, вчать.

— Ви знаєте, — говорить О. М. Мишньова, організатор позакласної ро-

боти школи, — хоч і кажуть, що престиж комсомолу падає, все одно хочуть вступати до Спілки учні. Не думаю, що це з якимось розрахунком. Але ті розмови навколо комсомолу, які зараз йдуть, ще й шкодять — начитаються, наслукаються учні — то чи

— Пам'ятаю, — каже Руслана, — це було якраз на мій день народження. Але взагалі треба, щоб цей день ставав подією на все життя.

— Я не пам'ятаю, — похитала головою Іра Цимбал.

захочеться їм працювати так, щоб аж кипіла робота? Це ж діє на них.

— Чому ви захотіли стати комсомольцями? — звертаюся вже до майбутніх спілчан.

І Олена Башмакова, і Валерій Богачук, восьмикласники, відповіли одне: комсомол набагато престижніша організація за піонерську, доручення тут серйозніші і відповідальність більша; а приймають зараз в комсомол достойніших і почесно бути серед них. Справи в комсомольців цікаві. От хоча б — в кінному поході, присвяченому річниці битви під Жовтими Водами, комсомольці школи брали безпосередню участь; минулого навчального року кафе «Ровесник» на школі організували разом з учителем О. С. Коваленком. Цікаво було.

— Ми намагаємося звертати увагу не тільки на навчання, коли приймаємо в комсомол, — говорить комсорг 9-Б класу Руслана Сажка. — Головне, щоб активна була людина, ініціативна. Намагаємося взагалі принципово підходити до відбору кандидатів, хоча інколи якесь жалість і бере верх.

Доручення комсомольці самі собі вибирають, в кого до чого душа лежить — так в школі заведено. — Дівчата, а ви пам'ятаєте, як вас приймали до комсомолу?

Недарма задала питання. Шкода, що день вступу не запам'ятала Іра. Значить, не було що пам'ятати? І також, мабуть, чекала чогось особливого, готувалася до того дня. Він міг зіпсувати і перекреслити усі дні підготовки, переживань.

— Звичайно, — каже О. М. Мишньова, — обов'язково треба, щоб кожного разу було дуже урочисто. Ми коли приймаємо в жовтень, шлемо їм вітальні телеграми на лінійках, коли в піонери — так само. Чомусь про комсомол забули. Треба шукати щось цікаве.

Звичайно, треба. Люда Козловська поділилася планами, що наступний прийом, який планується на день народження комсомолу, буде особливим — для пам'ятника Невідомому солдату — тут в Онуфріївці відбуваються усі торжества. Запросять колишніх воїнів-інтернаціоналістів, ветеранів комсомолу, які вручатимуть комсомольські квитки.

— Повинно бути, зрозуміло, — сказала Люда, — і взагалі я також за те, щоб день прийому був завжди такий. Будемо над цим працювати.

Що ж, будемо сподіватися, що більше ніхто через рік після прийому не скаже, що не пам'ятає того дня.

Т. ТАРАСЕНКО.

Зустрічі між радянськими та іноземними студентами в обласному центрі вчереда традиційні. Ось і цього разу учні-афганці медичного училища на святкуванні Дня афганської молоді в кафе «Юність» вітали на вікторині і дискотеці своїх гостей: студентів-іноземців з інших країн, колишнього воїна-інтернаціоналіста, муляра МЖК-2 С. Срикова (на знімку), ансамбль «Росинка» з Кіровського будинку піонерів. Фото В. ГРИБА.

Хочу листуватися

Мені 14. Вчуся добре, захоплююся музикою, багато читаю, люблю кіно.
317926, Петрівський район, с. Н. Стародуб, вул. Дружби, 179, Стець Лілії.

Люблю читати, вишивати, захоплююся сучасною музикою.
317740, Устинівський район, с. Жовтневе, Сулі Олі.

Я дуже люблю писати листи і хочу познайомитися з новими друзями. Вчуся у 8 класі, в'яжу, і

звичайно, дуже люблю футбол, збираю листівки і фото наших футболістів. Кому не байдужі мої захоплення, відгукніться!

317740, Устинівський район, с. Жовтневе, Мельниченко Людї.

Допоможіть знайти друзів. Мені 16. Люблю музику, захоплююся групою «Європа». Чи є в мене однодумці? Пишіть на адресу: 317734, Устинівський район, с. Костянтинівка, Зимі Олі.

Оксана РАТУШНА,
ОФІЦІАНТКА МОЛОДІЖНОГО КАФЕ
«КРИЖИНКА» В КІРОВОГРАДІ

1. Комсомолкою я стала одинадцять років тому. Навчалася у Тишківській СШ №1 Добровеличківського району. У дев'ятому класі мене обрали комсоргом. Обирали, мабуть, тому, що вчилася я на «відмінно», але й не тільки через це. Скажу відверто, що ставши комсоргом, я, як то кажуть, «не відірвалася від колективу». Через те більшість комсомольців ставилися до мене як до неформального лідера.

Не скажу, що у нас, тодішніх школярів, виникли заохочення обов'язкові теми зборів, суботники, формалізм комсомольських працівників тощо. І все ж намагалися на зборі займатися не розмовами для «галочки», а обговоренням своїх конкретних проблем.

У комсомольській роботі за приклад мені була мама, яка ще в 50-і роки за північною комсомолу, працюючи на будовах Донбасу, була теж комсоргом. Вона взагалі прожила нелегке життя, бо виросла в дитбудинку, але й до сьогодні зберегла здоровий оптимізм і віру в справедливість.

Коли я не пройшла за конкурсом у Київський Інститут харчової промисловості, то вступила до купільного училища. І зно-

ву була комсоргом. Після училища п'ятеро дівчат з нашої групи (і я в тому числі) прийшли працювати в «Крижинку». Тоді цінаво було, надій мали багато. Взагалі, мені моя робота й зараз подобається, а от оптимізму поменшало. Одинадцять років у комсомолі виховали в мені переконання, що ми рядові співчани, надто мало можемо вирішувати самі (так, ніби нам не довіряють).

2. Комсомол тільки тоді мав достатній авторитет, коли займався конкретними справами і проблемами. У нашому випадку — організацією справжніх, а не «паперових» господарсько-колективних, переведенням торгівлі на нові прогресивні форми роботи, шефством над такими місцями масового відпочинку, як наша «Крижинка». А то, скажімо, останній раз бачили ми у себе комсомольських працівників років три тому. Вивчали нібито, як їм організувати краще дозвілля молоді, та як пішли, то тільки ми їх і бачили.

Отже, комсомол перебуває тоді, коли матиме за мету не формальні «заходи», а реальний тиск в роботі. Звідки починати? А хоч би і з нашої «Крижинки»!

чи дівчат приносить у райком комсомолу свої комсомольські квитки і відмовляється від перебування в Спільці. Чому? Що змушує молодих людей до таких вчинків? На ці та багато інших питань я намагався знайти відповідь у розмові з Людою. Отож, будучи у відрадіженті в Маловисківському районі, відшукав дівчину. Вже в райкомі комсомолу, де відбулася наша розмова, я ще раз себе в думках перепитав: чи потрібно взагалі говорити на цю тему?

Дійсно: чи потрібно? Тим більше в такий час, коли не лише нинішні комсомольці, а майже всі, хто в різні часи був членом Спільки, святкують 70-річчя з дня народження ВЛКСМ? Літні люди, які вибули з комсомольського віку (є такий вислів), згадують свої молоді роки. Роки чи не найкращі в житті, роки молодості, енергії і сподівань. Саме на цей прекрасний вік і припадає перебування у ВЛКСМ.

Однак не всім є що згадати, є чим гордитися. Люда Кравець, наприклад, сміється: «Комсомол? Що це таке?» Тож, друкуючи інтерв'ю з колишньою комсомолкою, яку, до речі, виключили із Спільки поспішно, необдуманно, ми показуємо небажання «тихих» людей бути в круговороті сьогодення життя. Показуємо, наскільки бідний їхній духовний світ.

РОЗМОВА

Інтерв'ю кореспонденту «Молодого комунара» дає Людмила Кравець, вихователька дитячого садка. Дівчина скоро виповниться 19 років. Членом ВЛКСМ вона була до 17-річного віку.

КОР.: Людо, розкажи, за що тебе виключили з комсомолу? Коли? Яким запам'ятався той день?

Л. К.: В 1987 році я зі своїми подругами Тетяною Морозовою, Наталкою Баландою, Оленою Козловою і Людмилою Матюшенко напередодні першотравневої демонстрації поїхала додому. Навчалися ми тоді в Олександрійському педагогічному училищі. По приїзді, вже після свята, нас викликали до директора училища Георгія Олексійовича Дубіанки. Директор перепитав наші прізвища, звірив їх зі своїми записами і сказав: «Виключити з училища і комсомолу».

Ці розпорядження ми не сприйняли всерйоз.

КОР.: Невже вам було однаково: бути членом ВЛКСМ чи лишитися осторонь Спільки?

Л. К.: Не знаю, як кому, а мені — однаково. Яка ж різниця: чи комсомолка я чи ні? Абсолютно ніякої.

В училищі ми перелякалися: як так виженуть? Пішли до завідувача дошкільним відділом Раїси Василівни Ягоденко. Та сказала, що ми не можемо ходити на заняття (тоді в нас була практика). Ми пішли наступно-

КОР.: Заради особистої вигоди!

Л. К.: Звичайно. Бо ж треба комсомольську характеристику. Як же без неї поступати?

КОР.: Згоден, був період застою і в спілчанській роботі. Сьогодні ж — зовсім інше. Далеко не треба йти, візьмем Кіровоградщину. Стільки славних справ на рахунок молоді! Ти ж Людо, осторонь них. Нічим не цікавишся...

Л. К.: На хочу. Я взагалі й раніше не вірила, що комсомол щось може. Вступила ж до Спільки лише тому, що треба — вік такий. Корисного в роботі комсомолу я не бачу нічого.

Ще в училищі, коли навчалася, наша організація не мала ніякого авторитету. На знаю, як впливав на її роботу наш директор, але проти волі Г. О. Дубіанки нічого не робилося. Ми його всі боялися.

На вечори відпочинку нас пускали за учнівськими квитками і то лише до певної години. Я один раз спізнилася — хвилини на три прийшла пізніше п'ятої вечора. Мене не пустили. Так я й провчилася в педагогічному училищі, жодного разу не побувавши на вечорі. Подруги розповідали, що вечори проходили безбарано — музика одна й та ж, сценарії схожі, як дві краплі води.

Тепер про розподіл стипендій. У нас у групі повинні були мати її більшість учнів. Подруга, яка була присутньою на засіданні учнівського комітету, розповідала, що одній учениці мали дати стипендію. Зачитують довідку про склад сім'ї, мамин зарібок. Директор і каже, щоб не дати, а якщо мама тієї дівчини заробляє друкаркою мало грошей, хай міняє роботу. Думаєте, комсомол тут втрутився? Ніскільки! Сміх один.

КОР.: Чому ж ви, учні, а серед вас більшість була комсомольцями, бачачи несправедливість, не звернулися за допомогою в райком комсомолу? Тільки обурювалися — на цьому ваша «боротьба» за справедливість і закінчувалася. Ну, а якби комсомольська організація в училищі відстоювала ваші, учнівські, інтереси перед директором, ти б хоч тоді могла повірити в можливість комсомолу?

Л. К.: На жаль, у мене не така бурхлива фантазія, щоб я собі могла уявити, як би наш комсомол та пішов супроти волі директора. Кудись же ходити — навіщо?

ВИБУЛА...

Свій комсомольський квиток я здала, як і належить, при виключенні. Навіть не згадую про це.

КОР.: Людо, ти ж знаєш історію нашого комсомолу, знаєш про його славне минуле, про ті прекрасні традиції, як же можна ними нехтувати?

Л. К.: Ви про що?

ВІД КОРЕСПОНДЕНТА

На цьому ми припинимо інтерв'ю. Можна було б ще багато задавати питань Люді, як, до речі, я й зробив. Проте відповіді зводилися, як бачимо, до одного: «не хочу», «не знаю», «а що комсомол мені дасть?».

Я теж комсомолец. І горджуся цим, бо є чим гордитися. Тим більше, сьогодні, коли поступово комсомол повертає втрачений авторитет. Всяке було за 70 років від його народження. Була громадянська війна і важкий період перших п'ятирічок. Була Вітчизняна і важкі післявоєнні роки. Був, ніде правди діти, і період, коли юнаків і дівчат, котрим виповнилося чотирнадцять, приймали «для плану». Був і БАМ, нерентабельний і дотепер...

Не знаю, чи можна назвати злом байдужість Людмили Кравець. Нікому нічого вона поганого не робить, живе тихо. Їздить собі на роботу. Працює. Яке ж тут зло?

З цими думками, а ще — з проханням прокоментувати матеріал я звернувся до секретаря-завідуючої відділом учнівської молоді Маловисківського райкому комсомолу Зої ЗАВОВОЙ:

— Зла від цієї людини нема. Та й користі, яка б проявлялася в активному житті, теж нема. Про комсомол Людмила Кравець не сказала жодного хорошого слова. Тільки й говорила: «не вірю в його можливість, не хочу бути комсомолкою».

Можливо, їй так і легше. Судить самі: це дівчина, котра зіткнулася з несправедливістю, яка «бачає» одні лише недоліки в спілчанському житті, не заохотила з тими недоліками боротися. Моля, хай роблять все інше, а я житиму тихим безтурботним життям.

Думаю, про таких людей теж треба говорити. Чому? Та тому хоча б, що від них немає ніякої користі. От і мене спочатку дивувало — людина, яка не цінує нашого минулого, не бажає втрутитися в бурхливе сьогодення з її життєвою позицією! потрапить у газету. Завелика честь, думалося. Он скільки в нас прекрасної творчої, робочої молоді в районі, а вибрали кого — Людмилу Кравець.

Проте аважаю — хай читачі довідаються й про таких «колишніх комсомольців». На жаль, їх не так і мало.

Ю. ЯРОВИЙ,

спецкор «Молодого комунара».

Маловисківський район.

го дня в кіно. Повертаючись з фільму, чисто випадково потрапили на очі комусь з членів комітету комсомолу училища і той попередив, що ми маємо прийти на засідання комітету комсомолу, де нас виключатимуть із Спільки.

Засідання відбувалося на великій перерві. Нас односторонньо виключили. За лічені хвилини.

КОР.: Як же так, без рішення первинної?

Л. К.: Вже пізніше ми прийшли в групу. Нам навіть співчували. Говорили, що в даному випадку порушено Статут ВЛКСМ. Але зійшлися на одному: краще хай виключають з комсомолу, ніж з училища. Комсомольські збори групи були проведені заднім числом. Про протокол скажу: там усе гаразд. Дати, звичайно, «підтасували»...

КОР.: Напевне, Людо, цей випадок вас усіх приголомшив, і саме тоді в тебе зародилася зневіра в комсомол?

Л. К.: Та ні, я ніколи не вірила в нього. Навіть у школі, коли була комсоргом класу. Яку ж роботу я там повинна була проводити? Збори — були. Ще пам'ятаю, як нас агітували збирати металобрухт. О, як ми тягали його! Назбирили величезну купку. Начебто з нього мали робити трактор. Та він довгенько залишався на подвір'ї школи. От і «віра», звідки їй взятися?

КОР.: Пішла б у райком комсомолу, розповіла про все...

Л. К.: Чому я повинна туди йти? Втім, я навіть не задумувалася над цим...

КОР.: Але ж більшість юнаків і дівчат вірять в себе, у свої можливості. Ось наприклад, МЖК! У Кіровограді, в Олександрії, Світловодську. Сільський МЖК — в Бобринецькому районі.

Тебе ж, Людо, якщо все сказане правда — несправедливо виключили з Спільки. Чому ж не домагаєшся справедливості?

Л. К.: А навіщо вона мені? Внеси платити? Не хочу, нема ніякого бажання. Якби надумала поступати в інститут, тоді інша справа — просилася б у комсомол.

БІЙКА була жорстокою. Хлопці, вік яких сімнадцять-вісімнадцять років, біля одного з кіровоградських гуртожитків «мірялися силами». Місцеві наступали на місцевих.

Чергова по гуртожитку не могла розборонити розбишак. Довелося викликати міліціонера. Коли той прийшов, хлопців як вітром поздувало.

В гуртожитку потерпілі «залізували» рани — прикладали до розпухлих після бійки обличчя намочені холодною водою рушники. Дехто стукав у двері кімнат, де тимчасово проживали дівчата: просили крем, пудру.

— Ох, ті дівчата, — відкалася чергова по гуртожитку, — принадажують хлопців. Мають, ото через них і товклися...

Дійсно, це було однією з причин бійки — місцеві хлопці хотіли пробратися до дівчат.

З дівчат у цей час в кімнату була одна — Люда Кравець. Приїхала у справах до обласного центру, поселилася в гуртожитку. З нею я й познайомився. Прізвище справжнє, не вигадане. Працює вихователем у одній з дитячих садків Маловисківського району. З травня 1987 року — не комсомолка.

— І не бажано нею бути, — ще в гуртожитку під час нашої першої зустрічі заявила Люда. — Не бажано!

Почуті слова не давали мені спокою. Хоча не секрет — сьогодні трапляються випадки, коли хтось із юнаків

Олег ГУЦОЛ,
ХУДОЖНИК МАЛОВИСКІВСЬКОЇ
ГАЗЕТИ «БУДІВНИК КОМУНІЗМУ»

1. Може, це буде категорично сказано, але майже ніяких змін у роботі нашого комсомолу останнім часом не помічаю. Лише дещо змінилися форми, але не стиль діяльності. Про це свідчить, зокрема, і пасивність, інертність молоді в суспільно-політичному житті. Нехай не тішать наші серця чудові зведення і гарні рапорти із райкомів комсомолу про життя комсомольців. Бо то не що інше як «липа». Якщо щось і робиться в первинних організаціях, то тільки в школах чи інших навчальних закладах.

А придивається до будь-якої комсомольської організації в колгоспі чи радгоспі. Багато комсомольців не знають навіть, хто їхній комсомольський секретар. Чому так? Бо звинувачення — все «окей» і збори регулярно проводяться, і багато добрих справ зроблено. А внески в бухгалтерії із зарплати виходять. Так зручніше. Всім. І комсомольцям, і райкомівцям комсомолу. Довелося нещодавно говорити з одним юнаком, який сам залишив ряди

комсомолу. Мотив? Той самий! «Крім збирання внесків і постійних, без ліку, суботників, роботи ніякої не ведеться». З цього приводу один із моїх колег якось пожартував: «Чим більше в комсомолі формалізму, тим більше неформальних об'єднань».

На жаль, у цьому жарти — істина. Бо у «неформалів» цікаво. Там кожен займається тим, що йому подобається, він знає, що йому не треба звітувати про проведену роботу.

2. Як підвищити авторитет комсомолу? Щоб виправити становище, треба, думаю, провести значну «розцентралізацію». Кожна первинна організація повинна бути менш залежною від райкому комсомолу, мати певну «автономію».

Ну скажіть, будь ласка, з якої речі всі первинні комсомольські організації повинні за дзвінком із райцентру проводити черговий, запланований десь «угорі» захід? Невже комсомольці самі не в змозі вирішити, що їм у даний момент потрібно, цікаво і корисно робити? Знають. Їм же з райкому: робіть, що сказано, бо так треба! А може, не треба?..

Мені ніколи не зрозуміли люди, яка твердить про неможливість доторкнутися до прекрасного співу. Читаю висловлення одного кировоградського рок-музиканта, мовляв, немає чого нас звинувачувати у надмірному захопленні децибелами, бо де ми досі могли почути народну пісню, навчитися іншого співу? І — знову про часи застою! Ну як тут не дивуватися? Де почути українську пісню? Та в тій же філармонії. Звісно, авторів цих рядків добре відомо й те, що естетичне виховання у нас поставлене вкрай погано. Не привчається ним дітям змалечку любов до прекрасного, а згодом уже буває, як правило, пізно. Не тільки в дитсадку, а й у школі не дуже турбуються, чи появляються у вихованців любов до українського пісенного багатства, до музики Лі-

ла. Повернулася у Кіровоград, де підрастив син. Хлопчиків потрібна була материнська увага... Втім, надто жалкувати, може, й не варто. Бо сказати, що життя її удома складається недосить цікаво — значить погрішити проти совісті. Солостка обласної філармонії Раїса Валькевич має успіх у слухачів, її виступи з камерним оркестром філармонії супроводжують квіти й аплодисменти. Без перебільшення: вона об'їздила всю Україну, виступала у великих концертних залах і на промислових підприємствах, перед сільськими слухачами. Концертів було багато. Валькевич увесь час поповнювала свій репертуар творами класиків і народними піснями.

Після концертів вона, хоч яка була стомлена, робила записи. Іноді просто роздумувала над «взаєми-

ОСОБЛИВИМ, радісним і водночас трагічним був для Раїси Валькевич 1987 рік. Вона стала дипломантом республіканського конкурсу вокалістів і... втратила найдорожчу в світі людину, навчительку й порадиницю — маму... Разом із нею Рая готувалася до участі в конкурсі, вибирала серед свого небідного українського репертуару найближчі, найдорожчі для неї твори...

Мама померла несподівано, раптово. Згадуючи ті страшенні для дні Рая говорить: «У мене було таке відчуття, ніби я втратила руки... Я ходила, думала, страждала, мені боліло, а робити нічого, нічого нічого не могла».

Вона таки взяла участь у конкурсі хоча все, що тоді робила, було автоматично, підсвідомо... Але життя продовжувалося. Треба бу-

МОЖЛИВІСТЬ ДОТОРКНУТИСЯ КРАСИ

сенка, Рахманінова, Глінки... Але давайте не будемо її перебільшувати. Бо маємо чимало людей, які долають будь-які труднощі, в тому числі й опір чинув від мистецтва, аби довести, здавалось би, саме собою зрозуміле: людям не прожити без великого мистецтва.

Моя сьогоднішня розповідь — про людину, яка усвідомлює свою місію пропагандиста мистецтва, — про солістку обласної філармонії Раїсу ВАЛЬКЕВИЧ.

Великий вплив для кожного має його оточення. Любов до музики, народної пісні у моєї співрозмовниці зародилася з дитячих літ. Співала її бабуся. Вона не була артисткою, хоч мала рідкісне меццо-сопрано. Саме бабуся першою відкрила перед Раїсою світ музики. Мама — професійна музикантка (володіла всіма щипковими інструментами), все своє життя вчила дітей музики. З гуртка бандуристів, який мама вела в палаці піонерів, вийшла у світ мистецтва і Раїса. До речі, у піонерському палаці мистецькі гуртки працювали завжди — це до відома людей, котрі жаліються, що «нас нічого не вчили».

Тож якщо, мами, бабусі не брали за руки своїх «дорогоцінних нащадків» і не вели в танцювальний чи хоровий гурток, то винні тут найперше вони самі та ще, може, атмосфера в суспільстві, яка виключала шанобливе ставлення до народного мистецтва. Раю Валькевич у гурток привели, інакше й бути не могло, — вже хоча б тому, що мама там працювала, а дівчинку треба було доглядати. Згодом виявилось, що у неї ще й красивий голос: це якось само собою привело її згодом до музичного училища, консерваторії.

Дуже заздрю тим, кого в дитинстві навчали музики; я в юному віці, пам'ятаю, була неймовірно щасливою, коли займалася спортом, читала про улюблених «мшкетерів короля», в той час, як моя задушевна подружка грала «нудні» гамми.

— Тобі це почуття знайоме? — запитую я у Раїси, маючи на увазі втому від музичних вправ.

— А кому воно не знайоме!.. — сміється вона.

Після закінчення Одеської консерваторії Р. Валькевич запросили в оперету, знамениту одеську оперету, але доля склалася так, що прийняти запрошення не змо-

нами людини і мистецтва», замислювалася над почутим, прочитаним. Яюсь почула слова, у точності яких не має сумніву, сама не раз думала над цим — про необхідність широко прилучати людей до культури: «Немає периферії в музиці і не повинно бути. Треба вчити людей слухати музику таку, яка викликає благородні позитивні емоції, націлює на хороші вчинки, чого не зустрінеш в сучасних течіях і тенденціях».

Слова «треба вчити людей слухати музику» — ось це особливо їй болить.

Із записів Раїси Валькевич: «Виступаю в червоних кутках заводів, фабрик, під час обідніх перерв. Але, здається мені, надто примітивно трактуємо ми гасло «Нести мистецтво в маси». Робітниця, даруйте, їсть булочки, припиваючи їх кефіром, а їй у цей час — Моцарта, Чайковського... Вибачте! Чи не краще було б запросити її в красивий концертний зал, зі смаком одягнену, налаштовану «на свято, на музику»...

«...Але — де наші концертні зали? Мені доводилося виступати в різних містах України, і не буде перебільшенням сказати, що таку убогість, як у Кіровограді, не часто зустрінеш... Чому в Ровно могли реставрувати косяк, встановити орган, а у нас... Дай бог мені хоч раз виступити у відреставрованій Покровській церкві».

«...Між іншим, я не знаю, чому ми так захопилися ідеєю концертного залу в Покровській церкві. Адже вона маленька, вмістить мало слухачів. Чи не краще було б влаштувати концерти камерної музики в приміщенні картинної галереї? Це було б таким прекрасним поєднанням музики і живопису!»

«Питання про концертний зал треба ставити гостріше. У нас із цим — просто катастрофа. Соромно згадати: за всю історію «Реквієма» Форе він виконувався в Кіровограді ВПЕРШЕ ПОВНІСТЮ. абонементів було мало і надто мало бажаних вмістилося в актовому залі педагогічного інституту, який нам милостиво надали...»

Я процитувала тут лише деякі записи Раїси. Співачка щиро занепокоєна проблемами рідної землі. Їй турбує не лише власна творча доля, бо доля ця для неї нерозривно пов'язана із долею культури.

ло готувати нові програми, виступати з концертами, шукати, переживати, сперечатися... Здається Б. Л. Пастернак назвав талант не випадковим дивом. Талант зобов'язує.

Недавно Рая повернулася з Польщі, де брала участь у фестивалі народної музики. Її враження гарно передають рядки з її щоденника: «Це просто дивно — як поляки знають нашу музику. Варто було мені почати якусь народну пісню, що побутує на центральній Україні, як вони тут же підхоплювали. Я вірю у мистецтво як у велику силу, що поєднує людей у пошуках істини...»

Зараз співачка працює над концертом у двох відділеннях, який готує разом зі своїм концертмейстером Валентиною Гордус, готується до концертів по нашій країні. А в педагогічному інституті, де вона займається зі студентами по класу хорового диригування й постановки голосу, вже почалися заняття... Що ж, хіба не правда: говорити про культуру і естетичне виховання мало, треба це робити практично. Раїса пам'ятає, що це завжди.

В. ЛЕВОЧКО.
На знімку: усмішка Раїси Валькевич.
Фото В. КОВПАКА.

Інформує У кооп- торг- реклама

В МАГАЗИНАХ
СПОЖИВЧОЇ
КООПЕРАЦІЇ—
ПЕРЕДСВЯТКОВА
ТОРГІВЛЯ

ЯК ДОБРІ ГОСПОДАРІ, ПРИГОТУВАЛИСЬ ДО ЖОВТНЕВИХ СВЯТ ЧИСЛЕННІ МАГАЗИНИ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ І ЗАПРОШУЮТЬ ПОКУПЦІВ. СТВОРЕНІ ВСІ УМОВИ, ЩОБ КОЖЕН МІГ ПОРАДУВАТИ БЛИЗЬКИХ, ДРУЗІВ ЯКИМось СУВЕНІРОМ, НОВОЮ РІЧЧЮ: КРАСИВО ОФОРМЛЕНІ ВІТРИНИ, НА ПОЛИЦЯХ — ДБАЙЛИВО ПІДБРАНІ ПОДАРУНКОВІ КОМПЛЕКТИ, ЗРУЧНО ВИКЛА-

ДЕНІ ТОВАРИ. ВИБИРАЙТЕ НА СВОЙ СМАК ПАРФУМИ, ГОДИННИКИ, ФОТОАПАРАТИ, ЮВЕЛІРНІ ПРИКРАСИ, БІЖУТЕРІЮ, НАБОРИ АВТОРУЧОК, АЛЬБОМИ, ФАРБИ — ВИБІР ШИРОКИЙ. А ПРОДАВЦІ ВАМ ДОПОМОЖУТЬ.

МАГАЗИНИ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ — ДО ВАШИХ ПОСЛУГ.

УКООПТОРГРЕКЛАМА

29 жовтня 1988 року

ПОНЕДІЛОК

31 ЖОВТНЯ

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин», 8.35 — Футбольний огляд, 9.05 «Довгі проводи». Художній фільм. 10.40 — Новини. 10.50 — Концерт оркестру народних інструментів СРСР. 15.30 — Новини. 15.45 — Музична програма за участю оркестру народної музи-

ки «Флуєраш». 16.25 — Прем'єра документального телефільму «За владу Рад». 16.55 — Новини. 17.00 «Веселі старті». 17.45 — «Наш сад». 18.15 — Курсом XIX партконференції. «Важіль Архімеда». Про досвід роботи Полтавського центру впровадження засобів малої механізації. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.05 — «Мирний вибух на ядерному полігоні». Про спільний радянсько-американський експеримент за контролем над

ядерними вибухами. 19.20 — Хвилини поезії. 21.00 — Час. 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Концерт.

▲ УТ

16.30 — Новини. 16.40 — Срібний дзвіночок. 17.00 — «Хімія — між морями Чорним і Азовським». 17.30 — Тверезість — норма життя. (Кіровоград). 18.00 — Чемпіонат СРСР з футболу «Арабат» — «Динамо» (Київ). В перерві 18.45 — «День

за днем». (Кіровоград). 19.45 — Антуальна камера. 20.15 — «Час рішення — час дій». Вугільна промисловість республіки та управління нею. 20.45 — На добраніч, діти. 21.00 — Час. 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Все про кіно. 23.00 — Вечірній вісник. 23.30 — Теле-спортнара.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Навчальна програма «Єр-

макові лебеді». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — Історія. 8 кл. Історичне значення «Маніфесту Комуністичної партії». 9.05 — Італійська мова. 10.05 — Учням СТУ. Основи інформації і обчислювальної техніки. 10.35, 11.40 — Біологія. 6 кл. Селекція рослин. 10.55 — «Здоров'я». 12.00 — Короткометражні художні фільми «Недільна прогулянка», «Випробувач», «Тато». 13.15 — «Бесіда чотирьох».

Фільм-концерт. 14.00 — Новини. 14.05 — «Місто прийняв». Художній фільм із субтитрами. 17.50 — Новини. 18.00 — Футбол. Чемпіонат СРСР. «Арабат» — «Динамо» (Київ). «Зеніт» — «Дніпро». В перерві — 19.45 — Вечірня казка. 20.50 — Прем'єра документального телефільму «Тягива». 21.00 — Час. 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Екран зарубіжного фільму «П'ятниця — не вихідний» (ЧССР). 23.05 — Новини.

ВІВТОРОК

1 Листопада

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин», 8.35 — «Веселі старті». 9.20 — М. Рошин. «Ешелон». Фільм-вистава Московського театру «Современники». У перерві — 10.45 — Новини. 15.30 — Новини. 15.45 — Співає хорова капела Казанського університету. 16.15 — «Арзамасська перспектива». 16.25 — Новини. 16.30 — Фільм — дітям. «Андрей на Північному полюсі». 17.50 — Грає Державний квартет ім. Шостаковича. 18.00 — Курсом XIX партконференції. Звіти і вибори. Передача 1.

Про вибори парткому на Коростенському фарфоровому заводі ім. Ф. Дзержинського Житомирської області. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.05 — Прем'єра мультфільму «Дерево Батьківщини». 19.15 — «Резонанс». Гласність і плюралізм думок. 20.45 — Виступ фольклорного ансамблю «Крупицкі музиканти». 21.00 — Час. 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Фільми Т. Абуладзе на телеканалі. «Покаяння». 0.15 — Сьогодні у світі.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Все про кіно. 10.25 — Доброго

вам здоров'я. 10.55 — Телефільм «На кордоні». 11.05 — «Народні таланти». 11.40 — Шкільний екран. 10 кл. Укр. література. В. М. Сосюра. «Револьюція народження». 12.15 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Срібний дзвіночок. 17.00 — Теплост на будівництві Львівського овочеховища. 17.15 — «Варіант». Що може шкільний комсомол. 17.45 — Російські романи виконує народний артист СРСР А. Кочерга. 18.00 — Телефільм «Чорна лисиця в золотому полі». 18.30 — Обговорюємо проекти Законів СРСР про зміни і доповнення Конституції (Основного

Закону) СРСР і Закону СРСР про вибори народних депутатів СРСР. 18.45 — Співає тріо «Золоті ключі». 19.00 — Антуальна камера. 19.30 — «Обліковець перепису населення». 19.50 — В. Шукшин. «Цілковито безглузді історії». Вистава. (Кіровоград). 20.45 — На добраніч, діти. 21.00 — Час. 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Продовження вистави «Цілковито безглузді історії». (Кіровоград) 22.50 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Навчальна програма. «Сім

раз відміряй...» Науково-популярний фільм. 8.35 — «Наш сад». 9.05 — Французька мова. 1 рік навчання. 9.35 — Основи економічних знань. Тележурнал «Агро». 10.05 — Учням СТУ. Естетичне виховання. Технічна естетика. 10.35, 11.35 — Історія. 6 кл. Середньовічне місто. 11.05 — Французька мова. 2 рік навчання. 12.05 — «П'ятниця — не вихідний». Художній фільм. 13.20 — Спортивна арена. Прем'єра документального телефільму «Вітри над затокою». «Гора». 13.50 — Новини. 13.55 —

Денний сеанс повторного телефільму. «Мужність». 5 серія. 18.00 — Новини. 18.10 — Прем'єра документального фільму «Тримати цілі». 18.30 — Ритмічна гімнастика. 19.00 — «Служу Радянському Союзу!» 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — «...До шістнадцяти і старші». 21.00 — Час. 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Екран документального фільму. Прем'єра документальних фільмів «Лесь Курбас. Для майбутнього...», «Театр — моя робота». 22.35 — Новини. 22.45 — Музична передача «Ранкова пошта» (повтор)

СЕРЕДА

2 Листопада

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин», 8.35 — Мультфільм «Заєць Косць Діверс», «Хто ти?», «Ари-за-найно». 9.05 — Короткометражні художні телефільми для дітей за оповіданнями В. Драгунського «Пожога у флігелі», «Підзорна труба». «Де це бачено, де це чувано». 10.05 — Новини. 10.15 — «Навколо світу». 11.15 — «До лавця — за пісню». 15.30 — Новини. 15.45 — «П'ятірчка — діла і люди». Прем'єра

документального телефільму «На виду у всіх». 16.05 — «Про що співають діти Землі». 17.05 — Новини. 17.10 — «Зупинися, мить!». Репортаж з «Інтерпресфот-88». 17.40 — Хвилини поезії. 17.45 — «Філософські бесіди». 18.45 — Сьогодні у світі. 19.05 — Прем'єра мультфільму для дорослих «Сеанс». 19.20 — «Душа жива перемін». Теленарис. 19.50 — А. Зурабов. «Монолог Камо». Прем'єра телефільму-вистави. 1 серія. 21.00 — Час. 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Співає К. Георгіаді. 22.15

«Камера дивиться у світ». 23.45 — Сьогодні у світі.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Програма «Братство». 10.15 — Телефільм «Не з першого погляду». 10.35 — Шкільний екран. 10 кл. Основи інформатики і обчислювальної техніки. Алгоритми роботи з літерними величинами. 11.05 — Село і люди. 11.40 — Шкільний екран. 8 кл. Російська література. «Сучасна радянська поезія». 12.40 — Новини. 16.30 — Новини. 16.45 — Срібний дзвіночок. 17.05 — «Господарем на землі. Ози-

ме поле Закарпаття. 17.35 — Камерний концерт. 18.00 — День за днем. (Кіровоград). 18.20 — Кінозамальована «Осін». (Кіровоград). 18.30 — Музичний фільм 19.00 — Антуальна камера. 19.30 — «Шляхом оновлення». Агросфера «Прут» Івано-Франківської області. 20.00 — Баскетбол. Чоловіки. Кубок Корака «Будівельник» (Київ). «Шарлоттенбурген» (Західний Берлін). 20.45 — На добраніч, діти. 21.00 — Час. 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Вперше на екрані УТ художній фільм «Віра». 23.15 — Вечірній вісник

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Навчальна програма. «І ми перевернемо Росію...» Ульянов». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — «Світ, що нас оточує». 1 кл. День народження країни. 8.55 — «Жива вода». 9.05 — Німецька мова. 1 рік навчання. 9.55 — «Враження». Науково-популярний фільм. 10.05 — Учням СТУ. А. Чехов. «Вишневий сад». 10.35, 11.35 — Загальна біологія. 9 кл. Ч. Дарвін. Штучний відбір. 11.05 — Німецька мова. 2 рік навчання. 12.05 — «Знаю тільки я». Художній

фільм. 13.30 — «Міста і роки». Документальні телефільми. 14.05 — Новини. 14.10 — Денний сеанс повторного телефільму. «Мужність». 6 серія. 18.00 — Новини. 18.15 — «Далекі Схід». Кіножурнал. 18.25 — Музичний кіоск. 19.00 — «Тіло і глядач. Обговорення художнього фільму «Покаяння». 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — «Для всіх і для кожного». 20.45 — Грає дует баяністів. 21.00 — Час. 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Фільм студій союзних республік. «Побачення на Чумацькому Шляху». Художній фільм. 23.15 — Новини.

ЧЕТВЕР

3 Листопада

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин», 8.35 — А. Зурабов. «Монолог Камо». Телефільм-вистава. 1 серія. 9.45 — «Про що співають діти Землі». Фестиваль дитячої пісні у м. Зелена Гора. 10.45 — Новини. 10.55 — «У світі тварин». 15.30 — Новини. 15.45 — Прем'єра документального фільму «Дайте роботу лавру». 16.05 — «Музична скарбниця». Г. Свиридов. Патетична ораторія для солістів, хору і оркестру на слова В. Маяковського. 16.40

— Новини. 16.45 — «Той, що виник на світанку». Документальний телефільм про історичне минуле Києва. 17.15 — «...До шістнадцяти і старші». 18.00 — Курсом XIX партконференції. Звіти і вибори. Передача 2. Про вибори парткому в колгоспі «Росія» Медвєдєвського району Курської області. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.05 — Людина і закон. Про роботу прокуратури СРСР із скаргами і заявами громадян. 19.35 — А. Зурабов. «Монолог Камо». Прем'єра телефільму-вистави. 2 серія. 21.00 — Час. 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50

— «Пісня-88». 23.35 — Сьогодні у світі.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Програма Вірменського телебачення. 10.25 — Художній фільм «У вогні броду немає». 11.55 — Грає ансамбль старовинної музики. 12.30 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Срібний дзвіночок. 17.00 — Республіканська фізико-математична школа. «Ян розв'язував контрольні задачі з математики». 17.30 — «Комуністи 80-х». 18.00 — Срібний дзвіночок. (Кірово-

град). Свято рідної мови в д/с ММ 52, 56, 61. 18.20 — Наші довідки. (Кіровоград). Слайдхвилянка. 18.30 — Обговорюємо проекти Закону СРСР про зміни і доповнення Конституції СРСР і Закону СРСР про вибори народних депутатів СРСР. 18.45 — Естрадні мелодії. 19.00 — Антуальна камера. 19.30 — «Темп». Слідами виступів. «Бути чи не бути біомасам?» 19.45 — «Розповіді про неспокій». Микола Куліш. 20.45 — На добраніч, діти. 21.00 — Час. 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Молодіжна студія «Гарт». 23.20 — Новини.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Навчальна програма. «Ввечері двадцять четвертого». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.45 — «Світ, що нас оточує». 2 кл. Наше ім'я — жовтень. 8.55 — «Муза фотографії». 9.10 — Іспанська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Учням СТУ. Загальна біологія. 10.35, 11.35 — Біологія. 7 кл. Чи можливе життя без комах. 11.05 — Іспанська мова. 2 рік навчання. 12.05 — «Побачення на Чумацькому Шляху». Художній фільм. 13.30 — «Дорослі і діти».

документальні телефільми. 14.10 — Новини. 14.15 — Денний сеанс повторного телефільму. «Мужність». 7 серія. 18.00 — Новини. 18.10 — Сільська година. 19.10 — «Вістнам. Рін Дракона». 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Лауреати Міжнародного конкурсу ім. П. Чайковського. Н. Трульв (фортепіано). 21.00 — Час. 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Фільм студій союзних республік. «Тасманийський в'язень». Художній фільм. 23.20 — Новини. 23.30 — Фігурне катання. Міжнародні змагання на приз газети «Московские новости». Парне катання. Ловильна програма.

П'ЯТНИЦЯ

4 Листопада

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин», 8.35 — А. Зурабов. «Монолог Камо». Телефільм-вистава. 2 серія. 10.00 — Концерт Бурицького державного ансамблю пісні і танцю «Бай-наля». 10.45 — Новини. 10.55 — «Роби з нами, роби як ми, роби краще нас». 15.30 — Новини. 15.45 — Співає вокальне тріо «Рябинушка». 16.00 — Сторінки історії. Зустріч з редколегією журналу «Вопросы истории». 16.30 — Новини. 16.35 —

Чого і чому? 17.05 — Людина. Земля. Всесвіт. 18.05 — Основи економічних знань. Тележурнал «Агро». Сімейний підряд на орендній основі. 18.35 — Мультфільм «Тайгова казка». 18.45 — Сьогодні у світі. 19.05 — «Хто увійде в Білий дім?». 19.35 — А. Зурабов. «Монолог Камо». Прем'єра телефільму-вистави. 3 серія. 21.00 — Час. 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — «Аншлаг, аншлаг». 23.00 — «Діючі особи». Про Всесвітній фестиваль молодіжних телепрограм і фільмів. 23.45 — Сьогодні у світі.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Концерт хороших музик. 10.05 — «Розповіді про неспокій». Микола Куліш. 11.05 — Молодіжна студія «Гарт». 12.35 — Новини. 16.30 — Новини. 16.45 — Документальні телефільми: «...І стане тасманийським», «Північний ключ». 17.25 — «Сонячне коло». Концерт дитячих худ. творчих колективів. 17.55 — Урочисті збори представників трудящих Києва та області і воїнів Київського гарнізону, присвячені 71-й річниці Великої Жовтневої Со-

ціалістичної революції. Свято рідної мови в д/с ММ 52, 56, 61. 18.20 — Наші довідки. (Кіровоград). Слайдхвилянка. 18.30 — Обговорюємо проекти Закону СРСР про зміни і доповнення Конституції СРСР і Закону СРСР про вибори народних депутатів СРСР. 18.45 — Естрадні мелодії. 19.00 — Антуальна камера. 19.30 — «Темп». Слідами виступів. «Бути чи не бути біомасам?» 19.45 — «Розповіді про неспокій». Микола Куліш. 20.45 — На добраніч, діти. 21.00 — Час. 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Молодіжна студія «Гарт». 23.20 — Новини.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Навчальна програма. «Смольний, кабінет Леніна». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — О. Пушкін.

«Казка про царя Салтана». 4 кл. 9.05 — Англійська мова. 1 рік навчання. 10.05 — «Пастна для шакалів». Художній фільм. 10.35 — Р. Рождественський. Поема «Двісті десять кроків». 11.30 — «Вступ». Художній фільм. 13.05 — «Далекі близькі». Документальні телефільми. 13.45 — «Спадщина». Телеальманах. 14.40 — Новини. 14.45 — Денний сеанс повторного телефільму. «Лінія життя» 2 і 3 серії. 16.55 — Концерт класичної музики. 18.15 — Фігурне катання. Міжнародні змагання на приз газети «Московские новости». Парне катання. Ловильна програма. 14.15 — Новини. 14.20 — Денний сеанс повторного телефільму. «Лінія життя» 1 серія. 18.00 — Новини. 18.15 — Прем'єра документального

фільму «Ранок у Боровську». 18.25 — Футбол. Чемпіонат СРСР. «Локомотив» — «Дніпро». «Динамо» (Київ) — «Динамо» (Москва). В перерві — 19.15 — Вечірня казка. 20.50 — Народні мелодії 21.00 — Час. 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Фільм студій союзних республік. «Пастна для шакалів». Художній фільм. «Таджикфільм». 23.05 — Новини. 23.15 — Фігурне катання. Міжнародні змагання на приз газети «Московские новости». Жінки. Довільна програма.

СУБОТА

5 Листопада

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин», 8.35 — А. Зурабов. «Монолог Камо». Телефільм-вистава. 3 серія. 10.00 — «Портрет сучасника». Прем'єра документальних телефільмів «Завтра директором Мочаліна», «Богатирська забава». 10.40 — Народні мелодії. 10.55 — Прем'єра короткометражного художнього телефільму «Найтон в один кінець». 11.25 — Сторінки радянського балету. 12.50 — Документальний телефільм «Експромт». 13.05 — Фільм —

дітям «Айболить-66». 14.40 — «Радість — це пісня». Фільм-концерт. 15.30 — Новини. 15.45 — Мультфільм «Золоте колосся». 16.05 — «Травневий ранок. Документальний фільм 16.45 — «Сміло у ногу рушайте!» Револьюційні пісні. 16.55 — УРОЧИСТЕ ЗАСІДАННЯ, ПРИСВЯЧЕНЕ 71-Й РІЧНИЦІ ВЕЛИКОЇ ЖОВТНЕВОЇ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ. СВЯТОКОВИЙ КОНЦЕРТ. Трансляція з Кремлівського Палацу з'їзду. 21.00 — Час. 21.50 — А. Вівальді. Концерт для мінор для скрипки з оркестром. 22.05 — «Погляд».

Вечірня інформаційно-музична програма.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Художній фільм «Віра». 10.40 — «Мелодії возз'єднаного краю» 11.25 — Міжнародний телеміст «Київ-Бірюмінгем». 12.40 — Новини. 16.30 — Новини. 16.45 — Мультфільм «Леопольд і золота риба». 17.00 — Дитячий кінотеатр. Музика В. Бистрова на екрані. 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.20 — Телефільм «Там, де Ятрань...» (Кіровоград). 18.30 — Концерт гру-

пи «Союз». 19.00 — Антуальна камера. 19.35 — Тележурнал «Сонячні кларнети». Самодіяльно художні колективи Івано-Франківської області. (Чернівці). 20.45 — На добраніч, діти. 21.00 — Час. 21.50 — Вперше на екрані УТ художній телефільм «Уповноважений революції». 1 серія. 23.00 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.20 — Мультфільми. 8.50 — Фігурне катання. Міжнародні змагання на приз газети «Мос-

ковские новости». Жінки. Довільна програма. 9.20 — «Пастна для шакалів». Художній фільм. 10.35 — Р. Рождественський. Поема «Двісті десять кроків». 11.30 — «Вступ». Художній фільм. 13.05 — «Далекі близькі». Документальні телефільми. 13.45 — «Спадщина». Телеальманах. 14.40 — Новини. 14.45 — Денний сеанс повторного телефільму. «Лінія життя» 2 і 3 серії. 16.55 — Концерт класичної музики. 18.15 — Фігурне катання. Міжнародні змагання на приз газети «Московские новости». Довільна програма. 14.15 — Новини. 14.20 — Денний сеанс повторного телефільму. «Лінія життя» 1 серія. 18.00 — Новини. 18.15 — Прем'єра документального

фільму «Ранок у Боровську». 18.25 — Футбол. Чемпіонат СРСР. «Локомотив» — «Дніпро». «Динамо» (Київ) — «Динамо» (Москва). В перерві — 19.15 — Вечірня казка. 20.50 — Народні мелодії 21.00 — Час. 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Фільм студій союзних республік. «Пастна для шакалів». Художній фільм. «Таджикфільм». 23.05 — Новини. 23.15 — Фігурне катання. Міжнародні змагання на приз газети «Московские новости». Жінки. Довільна програма.

НЕДІЛЯ

6 Листопада

▲ ЦТ (I програма)

8.00 — Новини. 8.15 — Ритмічна гімнастика. 9.00 — Мультфільми «Історія з одніцею». «Пластичний танець». 9.20 — Тираж «Спортлото-88». 9.30 — «Будильники». 10.20 — «Служу Радянському Союзу!». 11.00 — Музична передача «Ранкова пошта». 11.30 — Клуб мандрів

ників. 12.30 — Музичний кіоск. 13.00 — «Сільська година». 14.00 — «Здоров'я». 14.45 — Кіноафіша. 15.45 — В гостях у казки. «Бійся, враже, дев'ятого сина». 17.10 — «Найбільший музей світу». Луар. 3 серія «Грецьке Сеїдземномор'я». 17.40 — Міжнародна панорама. 19.25 — Прем'єра художнього телефільму «Жив собі Шишлов». 1 і 2 серії. 21.00 — Час. 21.40 — «Ширше коло». Святокова ви-

става. 23.55 — Футбольний огляд. 0.25 — Новини.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Документальний фільм «Згадаючи Ілліча». 10.15 — «Гра-дізнання». «П'ять сторінок наукової книги». 11.15 — «Сучасний дивертисмент». Вистава Московського музичного театру ім. Станіславського та Немировича-Данченка. 12.05 — «Добро-

го вам здоров'я». За активне доглядання. 12.35 — Новини. 12.50 — «Разом дружна сім'я». Концерт ансамблю «Пролісок». (Кіровоград) на Республіканське телебачення. 13.45 — «Живе слово». Республіканське свято рідної мови. 14.15 — Художній телефільм «Два капітани». 5 серія. 15.30 — Ви нам писали. Музична передача за списками глядачів. 16.00 — Слава солдату. 17.00

— Чемпіонат СРСР з хокею «Сонік» — «Динамо» (Харків). 19.15 — Антуальна камера. 19.50 — Концерт Державного Оренбурзького народного хору. 20.50 — На

добраніч, діти. 21.00 — Час. 21.40 — Вперше на екрані УТ художній телефільм «Уповноважений революції». 2 серія. 22.55 — Вечірній вісник.

УВАГА!

КРАЩЕ ГІР МОЖУТЬ БУТЬ ЛИШЕ...

Відшумів піснями і дзвінками голосами Х обласний зліт туристів — вінець туристського сезону. Минуле туристське літо, було цікавим, насиченим походами, зльотами і змаганнями.

Серед категорійних (тобто тих, які мають певну категорію складності) спортивних туристських походів особливо цікавим був похід п'ятої, найвищої категорії складності по Алтаю. Здійснила його збірна команда обласної ради добровільного фізкультурно-спортивного товариства профспілок. В її складі — студенти і робітники, інженери і педагоги, люди різного віку — затяті мандрівники.

До походу дуже ретельно готувалися: учасники самі конструювали і шили туристичне спорядження — палатки, рюкзаки, спальні мішки. Багатокілометрові мости, тренування, теоретичні заняття в

міському туристичному клубі... На підготовку пішов цілий рік. Був обдуманий маршрут, який передбачав подолати дванадцять перевалів, п'ять з яких мали другу категорію складності — найвищу для пішохідного туризму. А сам похід був заявлений на чемпіонат республіканської ради ФСТ профспілок.

І ось усі сумніви позаду. Рюкзаки зібрані, і група з дев'яти спортсменів виходить на маршрут.

З перших днів Алтай покорила нас. Вічні сніги, льодовики, альпійські луки, тисячі озер і рік, тайга, величчя, часто неприступні вершини глибокої печери — один навіть перелік усього цього вражає і захоплює. Але красою алтайської природи довелось милуватися лише на привалах, 260 кілометрів по перевалах Катунського хребта — для цього потрібно було дев'ятнадцять похідних днів. Все бу-

ло за цей час: і радість переможеного перевалу, і вага рюкзака за плечима. Але допомагала нам взаєморучка, увага один до одного, готовність прийти на допомогу.

На останньому відрізку маршруту група пройшла біля найвищої точки Алтаю — красуні Белухи — і закінчила свій похід на березі царіці алтайських гір, стрімкої Катуні.

Зараз ми пишемо звіти про похід, обробляємо фотоматеріали. Ще звітуватимемо про пройдений маршрут перед маршрутно-кваліфікаційною комісією і головною суддівською колегією чемпіонату. Але головним підсумком походу є те, що ми ще не раз вийдемо на туристичну стежку, посперечаємося з гірськими ріками і перевалами, холодом і непогодою... Одному це все подолати дуже важко, а от з товаришами — все під силу. І того, хто ще думає і сумнівається, ми кличемо з собою. Сумніви нехай залишаться вдома.

О. КОЛОТУХА,
інструктор по туризму.

КРОСВОРД

по ГОРИЗОНТАЛІ: 7. Дермава в Західній Африці. 8. Апарат для розмноження документації. 10. Дорогоцінний камінь. 11. Основоположник української класичної музики. 12. Острів у Середземному морі. 13. Части-

на слова. 16. Восьмикутник. 18. Північноамериканський смерч. 19. Зразок, мірило. 20. Злочин, що полягає у підробці документів з корисливою метою. 23. Перша російська революційна газета. 26. Український радянський письменник, автор історичного роману «І будуть люди». 27. Великий вокально-інструментальний твір урочи-

стого харантеру. 28. Скупність рухомого складу транспортних засобів. 30. Відома латиська радянська актриса. 31. Обманний рух у спортивних іграх. 32. Електрична арматура. 33. Здачайний нащадок свійського коня.

по ВЕРТИКАЛІ: 1. Ріна на кордоні США і Канади. 2. Навіс для захисту від сонця, дощу. 3. Територіальний, професійний, або соціальний різновид мови. 4. Один із зачинателів української радянської прози. 5. Вітрильне судно. 6. Спеціально обладнане місце для випробувань. 9. Місто в Італії, центр однієї з провінцій. 14. Скупність елементів музичного винаряду. 15. Російський художник, автор ілюстрацій до повісті М. В. Гоголя «Тарас Бульба». 16. Дерев'яний брус, що обрामовує дверний отвір. 17. Індивідуальна зброя. 21. Грубий норм для тварин. 22. Один із учасників кориди. 23. Водяний ссавець родини дельфінових. 24. Відомий французький мореплавець XVIII століття. 25. Основа машин, на якій монтується вузли і деталі. 29. Косметична мазь. 31. Жіночий весільний головний убір.

Склад
В. МАНОВЛЕНКО.

НА ЧАЙНВОРД «ЕКСПРЕС» ВМІЩЕННЯ В «МН» ЗА 7 ЖОВТНЯ Ц. Р.

1. Яранга. 2. Азалия. 3. Яремча. 4. Апорія. А. Азія. А. Айма. А. Арія. А. Арна.

Шпалери без троянд

Колір є важливим елементом композиції інтер'єру житла. Його вдале застосування підвищує естетичну і художню виразність квартири, допомагає створити середовище, сприятливе для здоров'я, гарного настрою і творчої діяльності.

Червоний колір створює піднесений настрій, але разом з тим він неспокійний, часом асоціюється з вогнем, а тому роздратовує, швидко втомлює нервову систему, знижує працездатність людини. Під його впливом підвищується кров'яний тиск, прискорюється ритм дихання. З цих причин червоний колір не рекомендується для житлових приміщень.

Жовтогарячий колір сприяє доброму настрою, створює святкову атмосферу. Жовтий колір має завжди світлу природу і відзначається ясністю, веселістю, ніжною красою. Встановлено, що цей колір стимулює зір і нервову систему.

Зелений колір — колір лук і трав, настраює на спокійний лад, схиляє до відпочинку. Під його впливом знижується кров'яний тиск, підвищується слухова чутливість. Колір цей корисний при безсонні і перевтомі. Він найбільш сприятливий для самопочуття людини.

Блакитний колір зі всіма його відтінками — колір неба і моря — створює враження простору, глибини і прохолоди. Він заспокоює нервову систему, підвищує працездатність, ще більше, ніж зелений, стимулює зниження кров'яного тиску. Блакитний колір особливо сприятливий для людей з підвищеним нервовим збудженням.

Дивно, цікаво, всерйоз

▲ Французький композитор Обер зустрівся з Ріхардом Вагнером, який приїхав до Парижа.

— Ви знаєте, — звернувся він до гостя жартома, — майже тридцять років пішло на те, щоб впевнитися, що у мене немає ніякого музичного обдарування.

— Ні, що ви! Тоді я вже був славетним.

▲ У якогось пана готувався бал. Був там і Шевченко. На столах стояло печені і варене. Шевченкові з дороги дуже хотілося їсти. Він сів і їсть. А тут заходить пан хазяїн. Підійшов до Шевченка і каже:

— Чим відрізняється людина від свині?

Шевченко, недовго думаючи, говорить:

— Людина їсть, коли хоче, а свиня — коли дадуть.

▲ Славетний Суворов, як відомо, любив бавитися чужодержавними запитаннями. Дотепні відповіді розважали його.

Одного разу він запитав зустрічного:

— Чи далеко звідси до неба?

— Два суворовські переходи, — відповів солдат.

Суворов розцілював його.

Іншого разу в лютий мороз запитав вартового.

— Сильний змороз на небі?

— Раз, два, три — і т. д.

Нарахував до тисячі і продовжував далі.

Суворов, що дуже зажер, запитав його ім'я і поїхав.

Другого дня признаючи його унтер-офіцером і сказав:

— Що ж робити, він перехитрив мене!

Чи яскраві ваші уявлення?

● ТЕСТ

Прочитайте вголос кожне словосполучення, що означає поняття, і спробуйте по можливості ясно уявити собі відповідний образ.

Зорові уявлення: обличчя матері, червона гвоздика, паровоз, автомобіль «Волга», букет із волошок, портрет О. С. Пушкіна, чорна кішка, пральна машина, апельсин, квітуха яблуня.

Слухові уявлення: голос батька, гудок теплового, стук падаючої на підлогу книжки, удар грому, гвинтівочний постріл, стук друкарської машинки, звук флейти, звук церковного дзвону, гавкіт собаки, комариний писк.

Оцініть ступінь жвавості уявлення за такою шкалою: 0 — немає уявлення; 1 — дуже слабе уявлення; 2 — слабе уявлення; 3 — досить жваве уявлення; 4 — яскраве уявлення; надзвичайно яскраве уявлення.

Знайдіть середнє арифметичне для кожного виду уявлень і зробіть висновки. Якщо жвавість ваших уявлень не надто висока, то навряд чи з вас вийде хороший артист чи письменник...

— На вашому базарі ціни мусуються!
Мал. О. ГУЦОЛА.

сцена
екран
арена

● В обласному українському музично-драматичному театрі імені М. Л. Кропивницького ви зможете відвідати такі вистави нового сезону: 2 листопада — «Маруся Богуславка» за М. Старицьким, 3 листопада — «Нічний мотоцикліст» за Ю. Яковлевим, 4 листопада — «Сватання на Гончарівці» за Квітковим, 5 листопада — «Сватання на Гончарівці» за Квітковим, 6 листопада — «Сватання на Гончарівці» за Квітковим.

● У будинку культури імені Компанія шапурвалі народного мистецтва знову зможуть зустрітися з лауреатом Всесоюзного конкурсу, Поліським ансамблем пісні і танцю з міста Житомира «Льончик» (художній керівник і головний диригент — народний артист УРСР Іван Сльота). Початок концерту о 19 годині 30 хвилин 1 листопада.

● В області проводяться футбольні змагання на приз газети «Кіровоградська правда», у рамках яких сьогодні відбудуться зустрічі у Павлівці, де місцевий «Козак» приймає «Вісць» із Миколаєвки, в Кіровограді: «Вісць» (КВЛУЦА) — «Хімік» (гідролізно-дріжджовий завод), «Автомобіліст» (управління механізації будівництва) — «Дозатор» (завод дозавтоматів); в Новій Празі, де місцевий «Автомобіліст» зустріне із командою «Кіровоградського педінституту» «Буревісник». Завтра в Кіровограді у турнірі на приз «Кіровоградської правди» зустрінуться переможці гри у Новій Празі та бобринецька «Нива».

Наступний тур змагань 8 листопада.

Редактор
Ю. СЕРДЮЧЕНКО.

«Молодой комунар» — орган Кіровоградського обласного комітету ЛКСМ України.

На українському мові.

НАША
АДРЕСА:

316050,
МПС.

м. Кіровоград,
вул. Пуначарського 36.

Телефони:
редактора — 2-54-26; заступника редактора — 2-29-92; відповідального секретаря — 2-27-65; відділ: комуністичного виховання — 4-66-79, 4-64-21; комсомольського життя та економіки — 2-04-84; учнівської молоді і соціальних проблем — 2-59-82; фотолабораторія — 4-94-94; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.
Газета виходить щосуботи.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Глінки, 2.
БК 08651. Індекс 61103.

Зам. 482. Тираж 52648.

Над номером працювали художники — О. Босий, складач машинного набору — Л. Брусева, складачі вручну — Н. Старостіна, Л. Урсаленко, коректор — Л. Сердюченко, шпальонграф — О. Щербина, друкарі — В. Виноградов, В. Цонев, відповідальний черговий — Н. Даниленко.